Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 166 (858) | Łódź, Wtorek 20 Lipca 1926 | פירטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג ט אב תרפ"ו. | Nr. 166 (858)

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71

סקספּאָזע פון פּרעמיער באַרטעל.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די היינטיגע סיימ-זיצונג איז געעפענט געוואָרען א פירטעל אויף 11. נאָכ'ן איבערשיקען איינעם געזעץ-פּראָיעקטען וועגען אויסלענדישע אָפּמאַכען, איז מען צוגעטרעטען צו דער ווייטערדיגער דיסקוסיע וועגען די קאָנסטיטוציע-ענדערונגען.

דער ערשטער האָט גערעדט דער רעפערענט כאַצינסקי, וועלכער האָט בענומען שטעלונג צו אַלע אַריינגעטראָגענע אויסבעסערונגען. ער פערטיידיגט דעם געזעץ ווי ער איז אָנגענומען געוואָרען אין דער קאָמיסיע.

נאָכדעם ווי דער סיים-מאַרשאַלעק ערקלערט אַז די אָפּשטימונג וועט פאָרקומען אויף דער נאָכמיטאָג-זיצונג, איז מען צוגעטרעטען צו בעטראַכטען דעם געזעץ וועגען פולמאַכטען פאַר דער רעגירונג און דאָס וואָרט בעקומט פּרעמיער-מיניסטער באַרטעל צו זיין עקספּאָזע.

די עקספּאָזע האָט געמאַכט אַן אונגעהויערען רושם. אין די קולואַרען האָבען די יודישע דעפּוטאַטען פעסטגעשטעלט און אַפילו די אָנהענגער פון דער אוגאָדע האָבען מודה געווען, אַז דורך די אונטערהאַנדלונגען מיט סקשינסקי'ן וואָס זענען געפיהרט געוואָרען געהיים, איז דאָן נישט געפאַלען קיין עהנליך וואָרט מצד סקשינסקי'ן פון דער טריבונע.

(די עקספּאָזע ז. ז 2.)

300 פערהאַלטענע עמיגראַנטען ווערען אַריינגעלאָזט אין קאַנאַדע.

מאָנטרעאַל. (י.ט.אַ.) דער יודישער הילפס-פעראיין פאַר אימיגראַנטען אין קאַנאַדע, האָט, ווי בעקאַנט, בעקומען פון דער קאַנאַדער רעגירונג 3000 סערטיפיקאַטען אויף אַריינלאָזען אין לאַנד אין משך פון יאָהר 3000 עמיגראַנטען. די סערטיפיקאַטען דאַרף געגעבען ווערען נאָר אַזעלכע עמיגראַנטען, וואָס האָבען קרובים אין קאַנאַדא. איצט האָט די קאַנאַדער רעגירונג ערלויבט איינטיילען פון די דערמאָהנטע 3000 סערטיפיקאַטען 300 פאַר יודישע עמיגראַנטען, וועלכע זענען צוליב דער שטרענגער קוואָטע אין די פעראייניגטע שטאַטען געבליבען אין האַמבורג, ברעמען, ליבוי, ריגע און אַנדערע אייראָפּעאישע האַפענס.

— —

פראַנקפורטער רב הרב ברויער ז"ל.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש) אין וואַרשאָווער ראַבינאַט איז דערהאַלטען געוואָרען די טרויעריגע ידיעה, אַז אין פראַנקפורט אַם מיין איז נפטר געוואָרען דער דאָרטיגער רב, איינער פון די גרינדער און אָנגעזעהענסטע גייסטיגע מנהיגים פון „אַגודת-ישראל", הרב ברויער ז"ל. דער פערשטאָרבענער איז געווען אַן אייניקעל פון'ם בעריהמטען רעליגיעזען דענקער און גלענצענדען בעגרינדער פון דער ניי-אָרטאָדאָקסישער געדאַנקען-וועלט הרב ר' שמשון רפאל הירש.

ענטדעקט אַן אַפערע אין פּ. ק. אָ.

אויף א געפעלשטען טשעק אפגענומען העכער 10.000 זל.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש) דורך אַ רעוויזיע אין די ביכער איז אין פּ.ק.אָ. ענטדעקט געוואָרען אַן אַפערע, וואָס איז איינגעטליך נאָך געשעהען אין חודש אַפּריל. אויף אַ געפעלשטען טשעק איז אין פּ. ק. אָ. אָבגענומען געוואָרען העכער 10 טויז. זל. די אויספאָרשונג האָט ענטדעקט, אַז אין דער אַפערע איז פערמישט אַן אָבגעזאָגטער בעאַמטער פון פּ.ק.אָ. ווי אויך אַ פּריוואַט-פּערזאָן. ביידע זענען געוואָרען אַרעסטירט.

די גראַנדיעזע וועקסעל-אַפערע אין לאָדז.

אונגעהויערער רושם פון דער ענטדעקונג, וואָס „נייער פאָלקסבלאַט" האָט געמאַכט.

ווייטערדיגע פּרטים פון מאַל אַסאַלען שווינדעל, וואָס האָט אויפגעטרייסעלט גאַנץ לאָדז.

(–) די נעכטיגע ענטדעקונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט" וועגען דער סענסאַציאָנעלער וועקסעל-אַפערע, האָט געמאַכט אין לאָדז אַזאַ רושם, אַז דאָס איז געווען דאָס געשפּרעך פון טאָג.

אומעטום, אין געשעפטען, פאַבריקען און קאַפעען האָט מען ברייט קאָמענטירט די ענטדעקונג און אַרומגערעדט די פּרטים וועגען דער אַפערע.

אָבגעראַטעוועט צעהנדלינגער סוחרים פון היזקות.

אַ דאַנק דער ענטדעקונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט", זענען נעכטען צעהנדליגער לאָדזער סוחרים און דיסקאָנטערען אָבגעראַטעוועט געוואָרען פון גרויסע היזקות.

אַזוי האָבען נאָך נעכטען געזאָלט דיסקאָנטירט ווערען אַ רייהע וועקסלען אויף גרעסערע סומעס ביי פערשידענע סוחרים און דיסקאָנטערען.

אַזוי למשל האָט דער מיטשולדיגער אין דער אַפערע, הערמאַן יאַקובאָוויטש האָט נעכטען 9 אינדערפריה געזאָלט בעקומען פון ה' ראָזענבלום (וכאָדניע 72) 50.000 זלאָטעס. נעכטען אינדערפריה, ווען ה' ראָזענבלום האָט געלעזען די סענסאַציאָנעלע רעוועלאַציעס פון „נייעם פאָלקסבלאַט", איז ער שטאַרק דערפרייט געוואָרען. ער האָט בעשיינפערליך געזעהען, ווי ער האָט זיך אָפּגעראַטעוועט פון אַ זיכערער רואין, דורך דעם, וואָס ער האָט נישט אָוועקגעגעבען זיין פערמעגען פאַר פאַלשע, בוהלע'ס וועקסלען.

נעפעלשטע וועקסלען פון נאָך אנדערע פירמעס.

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די „אַרבייט" פון די וועקסעל-אַפעריסטען זיך ערשט אָנגעהויבען צו פערצווייגען.

און משך פון נעכטיגען טאָג האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז ס'זענען אויך דאָ אין גאַס פאַלסיפיקאַטען מיט די זשיראָ'ס פון „ווידזעווער מאַנופאַקטור", אַדאָלף דובע פאַול דעסערמאַנט העבלער א. אַנדערע ערשטקלאַסיגע פירמעס.

די וועקסעל-אַפערע איז שטאַרק פערצווייגט.

ווי מיר האָבען שוין נעכטען בקיצור מיטגעטיילט, איז די וועקסעל אַפערע ענטדעקט געוואָרען דורך דעם, וואָס צו דער פירמע בוהלע זענען איינגעפאַלען וועקסלען מיט איהר זשיראָ, וועלכע זי האָט בעקומען פון דער פירמע זייבערט.

די פירמע זייבערט האָט די וועקסלען גענומען ביי מאַרקוס קאָוואַלסקי (פּאָלודניאָווא 42) און איהם אויסגעצאָהלט פאַר זיי 16,000 זלאָטעס.

מיר האָבען זיך דערוואוסט, אַז ס'האָבען נאָך געליטען די פירמעס: מ. באַרנשטיין, ברידער הערמאַן, י. גרינבוים, (נאָוואָמיעסקא 22) ראָזענבלום, מ. שטערן יאַקובזאָן (דער הויז-ווירט פון פּאָלודניאָווא 42, וואו ס'וואוינט קאָוואַלסקי) מיכאַלעק און קראַקאָווסקי, ריזענבערג (נאָוואָמיעסקא 5) און אַנד.

די וועקסלען זענען געווען מיט 7-8 זשירעס אויף אַלאַגזשען און די אַלע אונטערשריפטען זענען געווען גוט נאָכגעמאַכט.

בעת דער רעוויזיע ביי קאָוואַלסקי'ן אין דער וואוינונג, האָט מען געפינען, ווי מ'גיט איבער 6 סאָרטען טינט. די פּרוי איז אויסגעפאָרשט געוואָרען אין אויספאָרשונגס-אַמט און איז באַלד בעפרייט געוואָרען. אַ רעוויזיע איז אויך געמאַכט געוואָרען ביי עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 81), וואו ס'האָט געוואוינט הערמאַן יאַקובאָוויטש. מ'האָט דאָרט אויך געפינען פערשידענע סאָרטען טינט. עפּשטיין איז נאָך דער אויספאָרשונג פרייגעלאָזען געוואָרען.

*

מיט איינינע טעג צוריק האָט די לאָדזער פירמע שטערן אָנגעקלונגען טעלעפאָניש צו דער פירמע בוהלע און אָנגעפרעגט, צי מ'קען דיסקאָנטירען די וועקסלען מיט די-און-די נומערן.

די פירמע בוהלע האָט גענוי נאָכקאָנטראָלירט אין די וועקסעל-ביכער און ערקלעהרט, אַז די וועקסלען זענען גוטע און מ'קען זיי דיסקאָנטירען.

ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז די וועקסלען זענען אויך פאַלשע.

וועגען וועקסעל-דיסקאָנטע.

וואָס דערצעהלט דער דירעקטאָר פון דער פירמע ט. בוהלע ה' קאַפּעמאַן.

אין אַ געשפּרעך מיט אונזער מיטאַרבייטער האָט דער דירעקטאָר פון ט. בוהלע ה' קאַפּעמאַן איבערגעגעבען אָט-וואָס:

– איינגענטליך פיל צו צוגעבען צו דעם וואָס אייער צייטונג האָט נעכטען געשריבען, האָב איך נישט. אַלץ איז דאָרט איבערגעגעבען זעהר ריכטיג. די אויספאָרשונג האָט זיך ערשט אָנגעהויבען און מיר קענען שוין אַליין גאָרנישט טון אויף אייגענער האַנד. און דאָס וואָס עס ווייסט דער אויספאָרשונגס-אַמט, קען איך נאָך נישט פערעפענטליכען דערווייל, ווייל ס'קען שאַדען דער אויספאָרשונג.

מ'ווייס, אַז ביז יעצט איז שוין פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז פאַלשע וועקסלען בלויז מיט דער נאָכגעמאַכטער זשיראָ פון אונזער פירמע איז שוין פערהאַנען אויף העכער 80 טויזענד זלאָטעס. אַלע וועקסלען זענען געווען מיט דער דאַטע פון 3, 4 ביז'ן 12 אָקטאָבער. אונזער פירמע וועט פון דעם שווינדעל נישט ליידען, ווייל זי איז צו קיין פריוואַט דיסקאָנטאַ נישט אָנגעקומען, ליידען וועלען די, וואָס ביי זיי זענען געבליבען די געפעלשטע וועקסלען. צווישען זיי זענען ליידער דאָ גאַנץ קליינע מענשעלעך. ס'איז אָבער דאָ אַ האָפנונג, אַז די שווינדלער וועלען געכאַפּט ווערען און, אַז מ'וועט ביי זיי אָפּנעהמען דאָס געלד.

דעם ערשטען געפעלשטען וועקסעל מיט דער זשיראָ פון אונזער פירמע האָבען זיי דיסקאָנטירט ערשט דעם 16 ה. ח. אַזוי אַרום האָבען זיי נאָך נישט געקענט דאָס געלד פערשווענדען.

די וועקסלען גופא זענען נאָכגעמאַכט געוואָרען מיט אַזאַ זעלטענער גענויקייט, אַז איך, וועלכער קען די אינטערשריפטען פון אַלע קונדען, אָנקוקענדיג די 10 וועקסלען, האָב נישט געקענט פעסטשטעלען צו די אונטערשריפטען זענען אמת'ע. וואָס מעהר אונזער דירעקטאָר גינטער, וועלכער האָט זשירירט די וועקסלען האָט אין דער ערשטער מינוט נישט געקענט אונטערשיידען צי דאָס זענען זיינע אייגענע אונטערשריפטען.

אַ דעטאַל: ביי אונז איז דאָ אַ זשיראָ-שטעמפּעל אין וועלכען אינ'ם וואָרט Spółka פעהלט אויפ'ן o דאָס פינטעלע. אויף די געפעלשטע וועקסלען איז אין דעם שטעמפּעלדאָס וואָרט Spółka אויך אָהן דעם פינטעלע איבער'ן o.

(ענדע זעה זייטע 5.)

55.000 דאָלאַר פאַר פּוילען.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). דער „דזשאָינט" האָט בעשטימט פאַר פּוילען פאַר'ן חודש יולי אַ סובסידיע פון 55 טויזענד דאָלאַר, פון דעם איז 33 טויזענד דאָלאַר בעשטימט פאַר די רעטונגס-קאָמיטעטען און 22 פאַר קינדער-הילף, ארבייטסלאָזע און שולען.

אויב דער קאָנפליקט צווישען בונד און פּועלי-ציון וועגען דער פונאַנדער-טיילונג וועט נישט זיין ערלעדיגט, וועט דער „דזשאָינט" די פערטיילונג פאַר די אַרבייטסלאָזע מאַכען אַליין.

צוזאַמען מיט בערנאַרד קאַן קומט דעם 1. אויגוסט קיין וואַרשא ה' בליקאָוו, אַן'אײדעם פון לואי מאַרשאַל.

פּרישע קרבנות פון דער אמעריקאנער וויזע-אַפּערע.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש). אין וואַרשאַ איז דערהאַלטען געוואָרען א ידיעה, אַז פון עליס-איילאַנד ווערען צוריקגעשיקט קיין פּוילען 3 יודישע עמיגראַנטען פון פינסק, וואָס זענען נישט אַריינגעלאָזט געוואָרען קיין אַמעריקאַ דערפאַר, וואָס זייערע וויזעס זענען געווען געפעלשטע. זיי געפינען זיך שוין אויפ'ן וועג קיין אייראָפּאַ. דאָס זענען קרבנות פון דעם בעוואוסטען עמיגראַנטען אַפעריסט יוסף רובינסקי.

ז. אבראמאוויטש אין פּוילען.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש) אַהער איז אָנגעקומען דער בעקאַנטער אַרבייטער-טוער פון א"י ה' ז. אַבראַמאָוויטש פיהרער פון די פּועלי ציון. ה' אַבראַמאָוויטש איז אַ ראַטמאַן פון תל-אביב'ער שטאָט-ראַט, און אַ טעטיגער מיטגליר פון אַ רייהע צענטראַלע א"י אַרבייטער-אינסטיטוציעס.

אין פּוילען וועט ער פערברענגען נישט לאַנג, ער וועט בעזוכען אַ חוץ וואַרשאַ אויך לאָדז און נאָך אייניגע גרעסערע שטעדט, וואו ער וועט האַלטען פאַרלעזונגען וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ארץ-ישראל.

עקספּאָזע פון פּרעמיער באַרטעל.

אַלגעמיינע איינדריקען.

די שטימונג אין סיים איז געוואָרען אַ לעבעדיגע, די רעגירונגס-בענק זענען איבערפולט, די דעפוטאַטען-בענק זענען געדיכט בעזעצט. וויטאָס האָט פערנומען אַנ'אָרט אויף די לעצטע בענק און האָט זיך אויפמערקזאַם צוגעהערט צו דער רעדע. בעת דער פּרעמיער האָט גערעדט וועגען דער טעטיגקייט פון אינערן מיניסטעריום האָבען די פּ. פּ. ס. דעפוטאַטען פערל, זשולאַווסקי א. אַנד. געמאַכט פערשידענע אויסרופען געגען אינערן-מיניסטער מלאָדזיאַנאָווסקי. בעת דער פּרעמיער האָט גערעדט וועגען קריגס-מיניסטעריום זענען געמאַכט געוואָרען פיל צווישענרופען פון רעכטס און פון לינקס. אַ טומעל איז אויך ענטשטאַנען בעת דער פּרעמיער האָט ערקלערט, אַז ס'איז דערגרייכט געוואָרען דער בודזשעט-גלייכגעוויכט. פון די קאָמוניסטישע בענק איז געפאַלען אַנ'אויסרוף: דאָס איז געשעהן אויפ'ן חשבון פון די בעולה'טע ענגלישע בערג-אַרבייטער. ס'האָבען זיך אָנגעהויבען אויסגעשרייען „מיר פאָדערן אַמנעסטיע! דער מאַרשאַלעק" האָט גערופען אייניגע דעפוטאַטען צו אָרדנונג.

דער פּרינציפּיעלער חסרון פון דער רעדע איז, וואָס זי איז געווען צו לאַנג, האָט אַרומגענומען צופיל טעמעס און איז געווען אָנגעפּאַקט מיט צופיל פּרטים. סוף כל סוף האָט אין איהר געפעהלט דאָס אַלגעמיינע פּראָגראַם. אַ טומעל און סקאַנדאַל איז אויסגעבראָכען בעת דער פּרעמיער האָט גערעדט וועגען די געריכטען. די עקס-לינקע האָבען איינגעאָרדענט אַ דעמאָנסטראַציע און געפאָדערט אַמנעסטיע. אפילו די פּ. פּ. ס. האָבען שטאַרק געשטורעמט געגען דער רעגירונג. די גאַנצע רעדע האָט דער פּרעמיער געהאַלטען שטיל, די זאַצען אָבער וועגען דער יודישער בעפעלקערונג האָט ער אַרויסגערעדט גאַנץ הויך, אויסדרעהענדיג זיך ספּעציעל צו די רעכטע.

מ'מוז פעסטשטעלען, אַז נאָך די פאַרוואורפען מצד'ן יודישען קאָלאָ וועגען דער בעשטימונג פון מיניסטער סויקאָווסקי און וועגען דעם, אַז אין דער יודישער פראַגע וויל זיך דער טרעמיער אונטערוואַרפען דעם אַלגעמיינעם קורס, האָט באַרטעל היי"ט זיך בעמיהט אויפצעווייזען זיין אומאָפּהענגיגקייט.

דאָס ערשטע מאָל אין סיים האָט זיך אַ פּרעמיער פערופען אויף דעם טראַקטאַט וועגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. צום ערשטען מאָל אין סיים איז ערקלערט געוואָרען פון דער טריבונע, אַז דער ווירטשאַפטליכער אַנטיסעמיטיזם איז שעדליך; דאָס ערשטע מאָל איז אויף אַ קאַטעגאָרישען אופ'ן ערקלערט געוואָרען די בעציהונג צו די צאַרישע בעגרענצונגען און דאָס ערשטע מאָל אין אונזער גאַנצער פאַרלאַמענטאַרישער פּראַקטיק איז געגעבען געוואָרען אַנ'הבטחה וועגען קאָמפּראָמיסען אין דער פראַגע פון צוואַנגס-זונטאַג-רוה.

די זאַצען פון באַרטעל וועגען דער יודען-פראַגע, אַ חוץ וועגען די צאַרישע בעגרענצונגען, זענען אַרויסגעזאָגט געוואָרען אָהן אַ דרוק, אַפילו אָהן אַ פריהערדיגער פערשטענדיגונג מיט די יודען. אינטערעסאַנט איז, אַז דער נ.ד. פיהרער גלאָמבינסקי, וועלכער האָט נאָכדעם גערעדט, האָט מיט קיין איין וואָרט נישט דערמאָנט וועגען דאָזיגען פאַקט.

דער סוף פון דער ערקלערונג, אַז דאָס דאָזיגע ווערט נישט געמאַכט אויפ'ן גרונד פון אָפּמאַכען, איז ספּעציעל אויסגערעכענט געווען געגען סט גראַבסקי און געגען דער „אוגאָדע" און האָט אַרויסגערופען אַ ספּעציעלען בייפאַל ביי די יודישע דעפוטאַטען.

אינטערעסאַנט איז, אַז בעת דער אָפּשטימונג האָבען די רעאַקציאָנערע פאָרשלאַגען פון די רעכטע וועגען ענדערן דעם עלטער, וועגען אָפּשאַפען די פּראָפּאָרציאָנעלע וואַהלען א. אַ. וו. אָדער נישט בעקומען קיין קוואַליפיצירטע מעהרהייט, אָדער אפילו נישט בעקומען קיין פּשוט'ע מעהרהייט. די רעגירונג האָט איהרע אַלע פונקטען, וועלכע זי האָט געשטעלט אַלס פאָדערונג, אַדורכגעפיהרט. דער אַרט. 8 וועגען רעכט פאַר'ן מלוכה-פּרעזידענט פונאַנדערצולאָזען דעם סיים איז איבערגעשיקט געוואָרען אין אַ קאָמיסיע ספּעציעל צוליב סטיליסטישע טעמים. ס'איז געווען אַ פאַל, ווען די יודען האָבען געוואָלט שטימען פאַר גרינבוים'ס פאָרשלאַג, נישט צו ערטיילען דער רעגירונג דאָס רעכט צו בעשטימען דעם מיליטער-קאָנטינגענט. דאַן איז צוגעקומען דער יוסטיץ-מיניסטער מ. קאָווסקי און האָט ערקלערט, אַז די רעגירונג מאַכט פון דער פראַגע אַ צוטרוי וואָטום-פראַגע און דאָס יודישע „קאָלאָ" האָט געשטימט געגען דער אויסבעסערונג פון דעפּ. גרינבוים.

בכלל איז די אָפּשטימונג צוגעגאַנגען מאָרגע און כאַאָטיש. דאָס רוב דעפּוטאַטען האָט זיך נישט אָריענטירט און געקוקט אויף זייערע פיהרער, וועלכע האָבען זיך געזעצט, אָדער אויפגעשטאַנען אָדער אַדורכגעגאַנגען אין טיר. אייניגע און זעכציג דעפּוטאַטען האָבען איבערהויפּט נישט געשטימט.

די ווייטערדיגע אָפּשטימונג וועט פאָרקומען מאָרגען, און די רעגירונג וועט וואַהרשיינליך דורכפיהרען אַלע פונקטען, וועלכע זי האָט געשטעלט אַלס אולטימאַטום.

די עקספּאָזע.

הויכער סיים! די אויפגאַבע צו פערשטאַרקען די אויספיהרונגס-מאַכט, וואָס איז היינט אַזוי אַקטועל אין פערשידענע מלוכות, עקזיסטירט שוין אין פּוילען זייט'ן 17. יאָהרהונדערט, היינט איז דער מלוכה-געפיל אין פּוילען פיל שטאַרקער ווי ס'איז געווען אַמאָל, די רעגירונג האָט אויף זיך גענומען די אויפגאַבע אָפּצורייניגען דאָס שלעכטע וואָס האָט זיך אָנגעזאַמעלט אין אונזער געזעלשאַפטליכען לעבען. דער פּרעמיער ערקלערט, אַז די רעטונג מוז פּוילען זוכען אויף איהר אייגענעם וועג. די רעגירונג האָט זיך אונטערגענומען די גרויסע אויפגאַבע אויסצובעסערען די פעהלערן פון'ם מלוכה טעטיגקייט-סיסטעם פון די געזעצגעבערישע פעהלערן און די ווירטשאַפטליכע סיטואַציע, וואָס פאָדערט שטאַרקע ענדערונגען.

דער פּרעמיער רעדט דאַן וועגען בעזונדערע מיניסטעריומס און שטעלט זיך ספּעציעל ביים אָפּ אויף די ווירטשאַפטליכע אויפגאַבען פון דער רעגירונג. דער פּרעמיער שטעלט פעסט, אַז דער זלאָטי-קורס איז סטאַביליזירט געוואָרען, אַז די פינאַנציעלע לאַגע איז געבעסערט געוואָרען, אַז דער מלוכה-חוב אין „פעדעראַל רעזערוו-באַנק" קען צו יעדער צייט געדעקט ווערען. די רעגירונג וועט שטיצען די לאַנדווירטשאַפט און דעם עקספּאָרט-האַנדעל. די לאַגע אין'ם באַהן-וועזען איז איצט אַזאַ, אַז ס'ווערען געדעקט אַלע אויסגאַבען, אינוועסטיציע און אפילו אַמאָרטיזאַציע. די מלוכה-אָרגאַניזאַציע ווערט רעאָרגאַניזירט. אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועט פעסטשטעלען די אָרגאַניזאַציע פון די מיניסטעריומס. די אויסלענדישע פּאָליטיק ווערט געפיהרט נישט דורכ'ן קריגס-מיניסטער, נאָר דורך דער גאַנצער רעגירונג. אין קריגס מיניסטעריום געהט אַ פּראָדוקטיווע אַרבייט, וואָס וועט ברענגען צו פערשפּאָרונגען און צו הויכער אַרבייט.

אין יוסטיץ-מיניסטעריום קומט פאַר אַ קאָנטראָל פון די פּראָקוראַטאָרען-אַמטען און געריכטען. אין דער אויסלענדישער פּאָליטיק האָבען מיר הויך ערקלערט אונזערע שלום-טענדענצען און וועלען שטרעבען פרידליך צו ערלעדיגען אַלע קאָנפליקטען. איך וואַרף

קאַטעגאָריש אָב דעם פאָרוואורף אין

אונזער אָנגרייפען בנוגע וועלכען ס'זאָל

נישט זיין פון אונזערע שכנים. (בראַוואָ).

דער פּרעמיער געהט דאַן איבער צו בעגרינדען

די ענדערונגען אין דער קאָנסטיטוציע

וואָס די רעגירונג האָט פאָרגעשלאָגען. איבערגעהענדיג צום רעגירונגס-פּראָגראַם זאָגט דער פּרעמיער: כ'קען זאָגען גענוי וואָס די רעגירונג וועט נישט טון. זי וועט נישט דערלאָזען, אַז דער מלוכה-אוצר זאָל אונטערגרייסען דעם צוטרוי פון אייגענע צו פּרעמדע; וועט נישט דערלאָזען קיין קאָרופּציע, קיין פּאַרטייאישקייט אין אַדמיניסטראַציע; וועט נישט ערלויבען אַז בעאַמטע זאָלען טראַקטירען אַנדערש וואוילהאָבענדע ווי מענשען פון אַרבייט. שליסליך די רעגירונג וועט נישט דערלאָזען אַז די

רעכט פון בירגער פון נישט פּוילישע

נאַציאָנאַליטעט זאָלען ליידען.

אין איהר אינערליכער פּאָליטיק וועט די רעגירונג נעהמען אין אַכט די רעאַלע אינטערעסען פון די ברייטע מאַסען פערזיכערענדיג פאַר זיי דעם וואוילשטאַנד און דאָס בעפרידיגען פון זייערע קולטורעלע בעדערפנישען.

די רעגירונג וועט זיך בעמיהען צו מילדערען די רייבונגען אויפ'ן באָדען פון נאַציאָנאַלען און רעליגיעזען קאַמף, צו שאַפען הארמאָנישע בעדינגונגען פאַר'ן צוזאַמען לעבען פון דער בעפעלקערונג פון פערשידענע נאַציאָנאַליטעטען און קולטורען. דאָס לאַגע אַנוועגדען פון דער קאָנסטיטוציע און פון די געשלאָסענע טראַקטאַטען וועגען די

נאַציאָנאַלע מינדערהייטען,

דאָס שנעלסטע דערפיהרען צום סוף די פראַגע וועגען בירגערשאַפט, דאָס ענדערען פון שול-געזעץ פון 31. יולי 1924, דאָס און אַ גאַנצע רייהע, וואָס די רעגירונג וועט זיך נעהמען אַדורכפיהרען אין די אינטערעסען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

אַרויסגעהענדיג פון'ם שטאַנדפּונקט, אַז דער

ווירטשאַפטליכער אַנטיסעמיטיזם איז שעדליך

פאַר דער מלוכה, האַלט די רעגירונג פאַר נויטיג איינצוהאַלטען אין איהר טעטיגקייט די פּרינציפּען פון אומפאַרטייאישקייט און גערעכטיגקייט לעגענדיג אַכט ספּעציעל אויפ'ן געביט פון שטייערן און קרעדיט, ווי אויך אויפ'ן געביט פון פּראָדוקטיווע קרעדיטען. די רעגירונג וועט זיך ריכטען נור מיט זאַכליכע מאָטיווען און נישט מיט נאַציאָנאַלע אָדער רעליגיעזע.

קיין שום געהיימע אָפּמאַכען וועט די רעגירונג נישט שליסען מיט די יודען. זי וועט אָבער שטעהן האַרט אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון אויספיהרען די קאָנסטיטוציע.

די רעגירונג שטעהט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די האַנדעלס-צייט דאַרף רעגולירט ווערען ביים אָפּהיטען די פערפליכטענדע נאָרמען פון אַרבייט אויסשליסליך פון'ם שטאַנדפּונקט פון די קויפער און פערקויפער. די רעגירונג וועט פעסטשטעלען אויף אַ פאַסטענדען וועג,

אַלע בעגרענצונגען

בנוגע די יודען פון די אַמאָליגע פרעמדע רעגירונגען זענען אָפּגעשאַפט און וועלען בנוגע דער יודישער בעפעלקערונג נישט אָנגעווענדעט ווערען.

פראַצעסען פאַר פערברעכענס וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען אויפ'ן באָדען פון נאַציאָנאַלען, פּאָליטישען, פּרעסע און רעליגיעזע פאַר'ן 1 אַפּריל 1926 וועלען אויפגעלעזט ווערען אויפ'ן גרונד פון אַ אינדיווידועלער אַמנעסטיע.

די רעגירונג וועט אויסאַרבייטען אַ בודזשעט-ווירטשאַפטס-פּראָגראַם אויף 3 יאָהר, פאָרזעהענדיג אינוועסטיציעס אין בוי, עפענטליכע אַרבייטען, באַהן און אַנד. ס'וועט געשאַפען ווערען אַ פּראָגראַם צו ענטוויקלען דעם האַנדעל, וואָס איז ביז איצט טראַקטירט געוואָרען שטיף-מוטעריש.

די אָפּשפּאָרונגען זעהט נישט די רעגירונג אינ'ם מעכאַנישען רעדוצירען די מלוכה-בעאַמטע. צום סוף ערקלערט דער פּרעמיער, אַז איהם געהט נישט וועגען דער איצטיגער רעגירונג, נאָר וועגען דעם גורל פון געזונד מאַכען די מלוכה, וואָס איז אָפּהענגיג פון דער מיטאַרבייט מצד דער געזעלשאַפט, פון איהר גלויבען און נאַציאָנאַלען געוויסען.

נאָך דער רעדע פון פּרעמיער האָט גענומען אַ וואָרט סטראָנסקי (מאָנאַרכיסטען) וועלכער האָט פאָרגעוואָרפען דער רעגירונג, אַז זי פערלאַנגט צו וועהניג. מיט דעם האָט זיך פערענדיגט די פאָרמיטאָג זיצונג.

אויף דער

נאָכמיטאָג זיצונג

האָט גענומען אַ וואָרט גלאָמבינסקי (כ. ז. ל.) וועלכער האָט ערקלערט, אַז זיין קלוב וועט נישט שטימען פאַר'ן געזעץ. נאָכדעם איז מען צוגעטרעטען צו דער אָפּשטימונג.

אַרטיקל 1 איז אָנגענומען געוואָרען געגען די שטימען פון סלאַווישע מינדערהייטען, קאָמוניסטען און נאַצ. פּויערים פּאַרטיי.

אַרטיקל 2 וועגען ענדערען דעם פּראָפּאָרציאָנעלען וואַהל-סיסטעם איז אין אַ נאָמענטליכער אָפּשטימונג דורכגעפאַלען מיט 179 געגען 171.

אַרט. 3 וועגען ענדערען דעם עלטער-צענז האָט בעקומען 185 פאַר און 180 געגען און איז דורכגעפאַלען, ווייל ער האָט נישט געהאַט קיין קוואַליפיצירטע מעהרהייט.

אַרט. 4 וועגען ענדערען די עלטער צום פּאַסיווען וואַהל-רעכט האָט בעקומען 185 פאַר און 167 געגען און איז דורכגעפאַלען.

אַרט. 5 183 פאַר און 188 געגען — דורכגעפאַלען.

אַרט. 6 אָנגענומען מיט אַנ'אויסבעסערונג פון דעפּ. ליבערמאַן פּ. פּ. ס.

אַרט. 7 אָנגענומען.

אַרט. 8 איז איבערגעשיקט געוואָרען דער קאָמיסיע צו סטיליזירען און וועט מאָרגען אָפּגעשטימט ווערען.

אַרט. 9 און 10 זענען אָפּגעוואָרפען געוואָרען. די ווייטערע אָפּשטימונג מאָרגען (היינט) 11 פריה.

אַכטונג, מוהרים און מילנער!
ביי די לאַנג-יעהריגע פירמע פון
ר. ראָזענבלום זעה
בעקומט מען פערשידענע סאָרטען
צו ציניגליכע פּרייזען.
לאָדז, אַלעקסאַנדריסקאַ 16. 777

Dr. Adam GROSGLIK
27 Aleje Kościuszki 27.
הויט און וועניערישע קראַנקהייטען
רענטגען און ליכט-היילאַנשטאַלט
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונט. 111

עפענטליכע התראה!
דעם פאָריגען שבת איז ביי דעם קצב לעמל צאַלע, רזשגאָווסקאַ 128, פאָרגעקומען אַ חילול שבת אין יאַטקע, מ'האָט זיך ערלויבט שבת פאָרנאַכט צו אַרבייטען אין יאַטקע, איז דער ראַבינאַט מתרה דעם קצב לעמל בפרט, און גלייכצייטיג אַלע קצבים פון דאָרט בכלל. אין פאַל, עס וועט נאָך אַמאָל אַזעלכעס פאָרקומען, וועלען מר מפרסם זיין, אַז אין אַזאַ יאַטקע קען נישט קויפען קיין פלייש אַלס כשר.
לאָדזער ראַבינאַט. 783

אַכטונג! אַכטונג!
שטרימפּ-פאַבריקאַנטען
עס איז דאָ צו פערקויפען אַ פאַרמיער-אויטאָ.
צו ערפאַהרען ביי א. ראַק, נאַראָמיעסקאַ 14. 756

Dr. med.
M. GLAZER
ul. ZIELONA Nr. 6
הויט- און וועניערישע קראַנקהייטען.
נעהמט אָן פון 8—10, 12—2 און 7—8 אָוו. 585

די אַפערע מיט פאַלשע וועקסלען אין לאָדז.

דער פּראָקורענט פון דער „חי־רזשעווער מאַנופאַקטור" ה' ראַבינאָוויטש

גיט איבער אונזער מיטאַרבייטער:

— מיט אונזערע וועקסלען האָט נישט געקענט געמאַכט ווערען קיין מיסברויכען, ווייל ערשטענס זענען אונזערע וועקסלען קורצע 30 טאָגיגע. און צווייטענס לאָזען מיר אונזערע וועקסלען נישט אַרויס אין גאַס. בלויז אין אַן אויסנאַהם־פאַל האָבען מיר דערהאַלטען אַ וועקסעל פון אַ געוויסען ה' בופּעני־שטיין מיט וועלכען מיר האַנדלען שוין נישט מעהר. דעם דאָזיגען וועקסעל וועקסעל אויף 2,855 זל., וועלכער איז געווען אויף אַ לענגערען טערמין האָבען מיר אוועקגעגעבען אַלס דעקונג פאַר האַלץ. אַט דעם דאָזיגען וועקסעל זאָלען האָבען דיסקאָנטירט ה' שטערן און ה' באַרנשטיין. מיר האָבען דעם דיסקאָנטירטען וועקסעל נאָך נישט געזעהען און קענען נאָך נישט פעסטשטעלען, צי איז עס דער אמת'ער צי אַ נאָכגעמאַכטער, אַ פאַלשער. די ידיעה, וואָס אייער צייטונג, די איינציגע אין לאָדז, האָט געבראַכט, האָט אין שטאָדט אַרויסגערופען אַ גוואַלטיגען רושם און האָט אָבגעשטעלט די פריוואַטע דיסקאָנטאָ, וועלכע איז דורך אגב פאַר'ן מסחר גופא געווען אַ זעהר נישט געוואונשענע ערשיינונג. און יעדע קרענקליכע ערשיינונג מוז ברענגען צו טרויריגע פאָלגען.

די פירמע
פּאַול בעסערמאַנט

צו וועלכער מיר האָבען זיך געווענדעט האָט אונז ערקלערט, אַז הגם ס'געהען אַרום קלאַנגען, אַז ס'זענען דאָ וועקסלען מיט נאָכגעמאַכטע איהרע זשירעס, האָט זיך נאָך צו איהר קיינער נישט געווענדעט און זי קען דערווייל גאָרנישט מיטטיילען, ווייל זי ווייסט אַליין גאָרנישט.

דאָס זעלבע האָט אונז ערקלערט די

פירמע העבלער.
דער פערטרעטער פון דער
פירמע אדאָלף דאובע

דערצעהלט:

שוין איינדערפריה, זעהט אויס אונטער'ן רושם, וואָס ס'האָט אָנגעמאַכט די ידיעה אין אייער צייטונג וועגען דער ענטדעקטער אַפערע מיט די פאַלשע וועקסלען, האָט מען זיך צו אונז געווענדעט מיט 2 וועקסלען אייגעם אויף 1000 זל. און איינעם 3.000 זל. ביידע כלומר'שט מיט אונזער זשיראָ. מיר האָבען באַלד דערקענט, אַז די וועקסלען זענען נאָכגעמאַכטע. מעגליך איז, אַז ווען מיר וואָלטען געהאַלטען די וועקסלען נישט זייענדיג ספּעציעל אויפמערקזאַם, וואָלטען מיר אויך נישט בעמערקט, אַז די וועקסלען זענען געפעלשט. נאָר צוקוקענדיג זיך ספּעציעל אויפמערקזאַם, האָבען מיר בעמערקט, אַז די זשיראָ איז נישט ריכטיג, און אַז דער נומעראַטאָר איז נישט גענוי. די דאָזיגע וועקסלען האָבען געהאַט נאָך אַ זשיראָ פון אַ געוויסען דראַבקין. די דאָזיגע וועקסלען זענען דיסקאָנטירט געוואָרען אין Intrag.

מיר האָבען זיך וועגען דעם צגין אויך געווענדעט צום

דירעקטאָר פון „Intrag" ה' רובינשטיין,

וועלכע האָט אונז וועגען דעם ערקלערט פאָלגענדעס:

דער ה' פרידמאַן, ביי וועלכען ס'האָט לעצטענס געוואוינט הערמאַן יאַקובאָוויטש, מיינער אַן'אַלטער בעקאַנטער, האָט אין לאָקאַל פון „Intrag" דיסקאָנטירט די 2 וועקסלען, ער איז געווען דערביי אַ פערמיטלער און האָט פערדינט אַ פאָר זלאָטעס. די וועקסלען זענען געווען יאַקובאָוויטש'עס. די פירמע „Intrag" האָט מיט דער דיסקאָנטאָ גאָרנישט צו טון.

פּראָקורענט שענפעלד דערצעהלט

מיר האָבען זיך געווענדעט צו ה' שענפעלד, וועלכער האָט אייגענטליך געשפּילט די הויפּט־ראָלע ביים ענטדעקען די וועקסעל־אַפערע, און מיט איהם געהאַט פאָלגענדען געשפּרעך:

— צי קענט איהר אונז געבען ערקלערונגען וועגען דער דורך אייך ענטדעקטע אַפערע?

— ליידער די אויספאָרשונג איז נאָך אין פולען גאַנג און איך האַלט, אַז ס'איז צו פריה צו געבען ערקלערונגען. אגב קענען זיי אפשר שאַדען ברענגען דער אויספאָרשונגס־מאַכט.

— מיר פערלאַנגען פון אייך נישט קיין סודות, נאָר אפשר קענט איהר אונז ערקלעהרען, פאַרוואָס איהר האָט באַלד אויפ'ן אָרט נישט אַרעסטירט דעם אַפעריסט קאָוואַלסקי?

— ס'איז באמת אַ קשיא. צולעגט אביסעל די זאַך לאָגיש: ווען איך וואָלט געהאַט אַ פערדאַכט, אַז עס האַנדעלט זיך וועגען אַזאַ קאָלאָסאַלע אַפערע, וואָלט איך זעלבסטפערשטענדליך קיין מינוט פערזוימט און קאָוואַלסקי'ן באַלד געלאָזען אַרעסטירען. איך האָב דאָך דאָס נישט געקענט וויסען. איך האָב געמיינט, אַז ס'איז אַן'אינדיווידועלער שווינדעל מיט די מיר געגעבענע וועקסלען. ווען מ'האָט מיך גערופען פון זשאַקאָוויץ אין געמאָלדען, אַז די וועקסלען זענען פאַלשע, בין איך אַבסאָלוט נישט דערשראָקען געוואָרען, ווייל איך האָב געוואוסט, ביי ווען איך האָב בעקומען די וועקסלען און קאָוואַלסקי'ס פערגאַנגענהייט קען איך אַזוי אַז כ'בין געווען זיכער, אַז קאָוואַלסקי איז אַריינגעפאַלען נעמענדיג די וועקסלען איהם פערזענליך, האָב איך אָבער נישט חושד געווען. קומענדיג אין שטאָדט בין איך צוגעפאָהרען צו ה' קאַפּעמאַן און מיר האָבען מיטגענומען נאָך אייניגע מענשען און געפאָהרען צו קאָוואַלסקי'ן. ה' קאַפּעמאַן האָט געוואַכט מיט צוויי מענשען אויפ'ן גאַס.

— וואָסער איינדרוק האָט געמאַכט אייער אַריינקומען אין שטוב און צי איז ה' קאָוואַלסקי געווען אין דערהיים?

מיר האָבען אָנגעקלינגען. געעפענט האָט אונז די פרוי ק. פרעגענדיג וואָס מיר פערלאַנגען. איך האָב געפרעגט צו ה' ק איז אין דער היים. פרוי ק. געענטפערט, אַז ער דאַרף באַלד קומען און אויסגעפרעגט וועגען וואָס פאַר אַן'אַנגעלעגענהייט. — איך האָב ערקלערט, אַז מיר זענען פון פאַבריקאַנ'ן און זיך פאָרגעשטעלט: רובינשטיין, אַ מעקלער פון דיסקאָנטאָ און אַז איהר מאַן האָט מיך בעשטעלט צו קומען מיט געלד צו דיסקאָנטירען וועקסלען, און אַז די צוויי הערען זענען די געלד־געבער'ס. פרוי ק. האָט אונז געבעטען וואַרטען. די צוויי הערען האָב איך איבערגעלאָזט און אַליין בין איך צוריק אַראָפּ אויפ'ן גאַס, ערקלערענדיג, אַז איך געה עפּיס עסען, ווייל כ'בין נאָך פאַר אָוונדברויט.

איך האָב זיך אָבער פאָרזיכטיג געדרעהט מיט ה' קאַפּעמאַן פאַר'ן טויער און די 2 יונגעלייט האָב איך געהייסען וואַרטען ביי דעם איינגאַנג פון קאָוואַלסקי'ס וואוינונג. —

אַ 15 מינוט האָב איך דאַן געוואַרט אויפ'ן צווייטען טראָטואַר. פון דער ווייטענס בעמערקט דעם אָנקומענדען קאָוואַלסקי'ן. איך און ה' קאַפּעמאַן זענען צוגעגאַנגען צו קאָוואַלסקי'ן, און איך האָב איהם באַלד ערקלערט, אַז די מיר געגעבענע וועקסלען, זענען פאַלשע.

אין ערשטען מאָמענט האָט ער מיך אויסגעלאַכט און געראָטען צומאָרגענס אָנפרעגען ביי דער פירמע בוהלע, נאָר אַז איך האָב איהם פאָרגעשטעלט דעם ה' קאַפּעמאַן אַלס פערטרעטער פון דער פירמע בוהל'ע, האָט ער זיך אַ כאַפּ געטון און אַ קרעכץ געגעבען: „אוי ווי מיר !" און נאָך אַ מינוט מיך בערוהיגט, אַז ס'איז ח"ו נישט קיין פערפאַלען געלד, ווייל די פּערזאָן ביי וועמען ער האָט גענומען די וועקסלען איז אַ גאַנץ זיכערע, און אַז דאָס געלד וועט ער מאָרגען פריה צוריקבעקומען און געהייסען קומען מאָרגען. איך האָב דערויף פשוט ערקלערט קאָוואַלסקי'ן, אַז היות דאָס געלד, וואָס ער האָט גענומען פאַר די וועקסלען געהערט דאָך מיין פירמע, האָב איך קאַטעגאָריש פערלאַנגט, ער זאָל באַלד מיט אונז מיטגעהן צו דעם פון וועמען ער האָט דערהאַלטען די וועקסלען, אָדער אַליין געבען געלד. קאָוואַלסקי האָט געזאָגט, אַז יענער וואוינט אויף זומערוואוינונג, נאָר אויף מיינעם און ה' קאַפּעמאַנ'ס קאַטעגאָרישען פערלאַנג באַלד צו געבען דאָס געלד האָט מיך ה' ק. אַרויפגעבעטען אין וואוינונג און צוגעזאָגט צו געבען געלד וויפיל ער וועט האָבען אין דערהיים.

ה' קאַפּעמאַן איז געבליבען שטעהן מיט די 2 יונגעלייט אויף דער גאַס. אויף די טרעפּען האָט מיך ה' קאָוואַלסקי געפרעגט צו איך האָב מיט זיך די וועקסלען, אויף וואָס כ'האָב געענטפערט אַז יאָ. דערזעהענדיג אין שטוב די 2 פערזאָנען איז ער אַ ביסעל איבעראַשט געוואָרען און זיי געפרעגט וואָס זיי פערלאַנגען, איך האָב איהם ערקלערט אַז דאָס זענען פערטרעטער פון מיין פירמא און וואַרטען טאַקע אויפ'ן געלד. קאָוואַלסקי האָט מיך געפרעגט צי כ'וועל נעמען דאָלאַרען, ווייל ער האָט נישט קיין זלאָטעס. ער האָט אַרויסגענומען טויזענד דאָלאַר פערזיכערענדיג, אַז מאָרגען צווישען 10–11 וועט ער זיין אין דער פירמא ערלעדיגען דעם רעשט. כ'האָב איהם געפרעגט פאַ וואָס ערשט אַזוי שפּעט, האָט ער זיך צובייזערט, אַז ער מוז דאָך זיין געלד אויך צוריקזוכען, ווען ער גיט מיר אַוועק דעם לעצטען גראָשען פון שטוב.

נישט האָבענדיג, אויף איהם פערזענליך קיין שום חשד, און זייענדיג זיכער, אַז ער וועט מאָרגען דעם רעשט צוברענגען, זענען מיר אַוועק.

קאָוואַלסקי האָט אונז אַרויסבעגלייט פון טויער און ווען מיר האָבען זיך געזעגנט, האָט קאָוואַלסקי געזאָגט צו ה' קאַפּעמאַן:

— איהר זעהט, איהר האָט געמיינט, אַז איהר האָט צו טון מיט אַ גאַסען־יונג. 1000 דאָלאַר האָב איך דעם ה' שענפעלד שוין געגעבען און מאָרגען וועט אַלץ זיין אויפ'ן בעסטען אופן ערלעדיגט.

מיט'ן מאָמענט, ווען קאָוואַלסקי איז פון אונז אַוועק, האָב איך זיך געווענדעט צום ה' פעפערמאַן און איהם געזאָגט, אַז קאָוואַלסקי הויבט מיר אָן צו ווערען פערדעכטיג, ווייל נעמענדיג מיר די 1000 דאָלאַר, און מיך פטור ווערענדיג, האָט ער פון גרויס שמחה פערגעסען צו נעהמען די וועקסלען. תוך־כדי־דיבור האָבען מיר צוריקגעשיקט 2 יונגעלייט צו דיזשורירען ביים טויער און מיר זענען אַוועק זיך שאַפען פּאָליצייהילף. אין אַ 10 מינוט אַרום זענען מיר צוריק צום הויז אויף פּאָלודניאָוואַ 42 און אַז אונזערע יונגעלייט האָבען ערקלערט, אַז קיינער איז פון טויער נישט אַרויס, בין איך מיט נאָך צוויי פערזאָן צוריק אַרויף אין קאָוואַלסקי'ס וואוינונג.

— שטעלט אייך פאָר, אַז איך פערשטעה אַליין נישט, ווי אַזוי ער איז פון שטוב נעלם געוואָרן. ווייל פרוי ק. האָט אונז ערקלעהרט, אַז איהר מאַן איז נאָר וואָס אַוועק און געזאָגט, אַז ער וועט באַלד צוריקקומען. נישט האָבענדיג די זיכערקייט, אַז די מעשה איז אמת, און חושד זייענדיג, אַז קאָוואַלסקי געפינט זיך נאָך אין דער וואוינונג, האָב איך איבערגעלאָזט 2 פערזאָן וואַרטען אין שטוב. איך אַליין בין אַראָפּ צו ה' קאַפּעמאַן אונטערנעהמען די ווייטערדיגע שריט.

אין אַ שעה שפּעטער בין איך צוריק אַרויף צו קאָוואַלסקי'ן אין דער וואוינונג. פרוי ק. האָט מיר אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז היות זי איז אַליין אין דער וואוינונג און מוז סוף־כל־סוף געהן שלאָפען, פרעגט זי, ווי לאַנג מיר האָבען בדעה דאָ צו זיצען. איך האָב די פרוי ערקלעהרט, אַז זי קען זיך רוהיג לעגען שלאָפען און איך בין פעראַנטוואָרטליך, אַז איהר און אויך דער וואוינונג וועט חס־ושלום גאָרנישט געשעהן. גלייכצייטיג האָב איך קאַטעגאָריש ערקלעהרט, אַז מיר וועלען די וואוינונג פריהער נישט פערלאָזען, ביז קאָוואַלסקי וועט קומען.

איך דאַגעגען, בין צוריק אַראָפּ אין גאַס, ס'איז שוין געווען אַרום 2 ביינאַכט, און איך האָב דעריבער געבעטען ה' קאַפּעמאַנ'ען. ער זאָל אַהיימפאָהרען, איך אָבער האָב אַוועקגעשטעלט וואַכען ביי ביידע וואָקזאַלען, כדי צו היטען, אויב קאָוואַלסקי פאָהרט נישט אַוועק, ווייל די סטרוזשקע האָט מיר ערקלערט, אַז ק. האָט איהר געזאָגט. אַז ער פאָהרט אַוועק.

6 אַ זייגער אין דערפריה האָב איך אויפגעוועקט 2 אַנדערע אָנגעשטעלטע פון אונזער פירמע און זיי אַוועקגעזעצט אַלס טאָג־וואַך ביי קאָוואַלסקי'ן. דער דאָזיגער דיזשור האָט געדויערט ביז זונטאָג 2 ביינאַכט.

איך, דאַגעגען, בין אַרויסגעפאָהרען אויף אייניגע זומער־וואוינונגען נעבען לאָדז, צו קאָוואַלסקי'ס פערוואַנדטע, מיט דער מיינונג, אַז דאָרט וועל איך כאַפּען קאָוואַלסקי'ן אָבער אין ערגיץ איז ער נישט געווען.

— צי קלערט איהר וועגען נאָך ערטער, וואו איהר קענט קאָוואַלסקי'ן געפונען און צי זענט איהר אויף דער שפּור.

— ליידער קען איך אייך נישט ענטפערן. דאָס זענען שוין סודות. שליסליך געהערט דאָס דאָך דער אויספאָרשונגס־מאַכט און מיר האָבען שוין דערביי גאָרנישט צו זאָגען.

— ווי איהר זעהט, אַלזאָ, — האָט ה' שענפעלד צוגעגעבען — האָב איך לייכטזיניג נישט געהאַנדעלט, און אויף אייער פראַגע, פאַרוואָס איך האָב נישט באַלד אַרעסטירט קאָוואַלסקי'ן, איז דאָס פשוט, ווייל אין ערשטען מאָמענט האָב איך איהם נישט חושד־געווען. שליסליך זענען מיר דאָך נאָר ציוויל־מענשען און קענען געוויס אין אַזעלכע פאַלען אין ערשטען מאָמענט נישט האָבען די געהעריגע אָריענטאַציע.

ווענעז וועקסעל־דיסקאָנטאָ.

מיר האָבען זיך געווענדעט צו אַ אָנגעזעהענעם סוחר, וועלכער האָט אונז געגעבען, וועגען וועקסעל־דיסקאָנטאָ, וואָס איז שטאַרק פּראַקטיצירט אין לאָדז, פאָלגענדע וויכטיגע ערקלערונגען:

„דאָס מין דיסקאָנטירען וועקסלען האָט אין דער מלחמה־צייט בכלל און אין דער לעצטער צייט בפרט אָנגענומען אַזאַ כאַראַקטער, וואָס ביים בעסטען ליידט דערפון דער אָנשטענדיגער סוחר אָהן אונטערשיד צי ער איז דער אויסשטעלער אָדער זשיראַנט.

אַזוי למשל איז לעצטענס געוואָרען אַ מאָדע, אַז וועקסלען ווערען נישט דיסקאָנטירט אין קיין בענק, אַדער ביי פריוואַטע קאַפּיטאַליסטען נאָר זיי ווערען דיסקאָנטירט „אין דער גאַס". און דאָס דאָזיגע ניי־מאָדערנע דיסקאָנטאָ־אַפּאַראַטל איז אַזוי אָנגעשטעלט, אַז הן דער סוחר און הן דער דיסקאָנטער, קאָנען זיך גאָרנישט פערזענליך. ווייל דער, וואָס געהט דיסקאָנטירען „אין גאַס" איז ער שוין אַ אַזוי געראָפענער צווייטער סאָרט סוחר. נאָר פאַרוואָס דיסקאָנטירט איהם דער דיסקאָנטער זיינע וועקסלען דורך אַ פערמיטלער אפילו נישט קאָנענדיג איהם פערזענליך, ווייל אויף דעם וועקסעל איז אגב דאָ אַ ערשטקלאַסיגע זשיראָ, וואָס ס'איז רעכט, אַז די זשיראָ פון דעם סוחר, וואָס דיסקאָנטירט די וועקסלען איז נישט וויכטיג און מ'איז איהם מוחל זיין אונטערשריפט און די גאַנצע חשיבות, ווערט געלעגט נאָר אויף די גוטע זשיראָ, וואָס געפינט זיך אויפ'ן וועקסעל. אויף אַזאַ אופן קריגען

די גרויסע פירמעס, וואָס געבען אַרויס וועקסלען אין קלענערע הענד אַ שלעכטען אָנזעהן אין דער סוחר'ישער וועלט, ווייל דער קליינער סוחר פערקויפט זייערע וועקסלען אָהן זיי. זשיראָ אָדער ווי מ'רופט דאָס צווישען סוחרים „אָהן אָבליגאָ".

די מעהר־פּראַקטישע פירמעס פערזיכערען זיך פון אַזעלכע מיני טראַנזאַקציעס דורך דעם, וואָס זיי זשירירען נישט בלאַנקאָ, נאָר זיי פיהלען גלייך אויס די אָרדרע פון דעם סוחר וועמען זיי געבען אָב די וועקסלען, און דאָס מאַכט שוין אונמעגליך דעם סוחר צו פערקויפען די וועקסלען אָהן זיין זשיראָ.

דאָס אַלץ זענען אָבער אַזעלכע וואונדען, וואָס קאָנען לייכט פערהיילט ווערען צווישען סוחרים. די הויפּט־זאַך איז, וואָס דורך אַזעלכע טראַנזאַקציעס איז געגעבען געוואָרען אַ לייכטער שליסעל פאַר אַלע שווינדלער, אין פּראַק און הענטשקעס, זיך צו מאַכען שווערע קאַפּיטאַלען דורך לייכטער אַרבייט, אַזוי ווי עס האָט אונז געלערנט די וועקסעל־אַפּערע, וואָס „ייער פאָלקסבלאַט" האָט ענטפּלעקט.

מיר מוזען זיך נאָכאַמאָל אומקעהרען צום הויפּט־פּונקט, אַז אויף דעם סוחר, וואָס געהט דיסקאָנטירען דעם וועקסעל לעגט מען נישט קיין ווערט און דער עיקר איז נאָר די קלינגענדיגע פירמא. אין פאַרוואָס זאָל טאַקע דער שווינדלער נישט אויסנוצען אַזאַ גאָלדענע געלעגענהייט ווי צו „שאַפען" אַזעלכע קלינגענדיגע וועקסלען, אַז זיין זשיראָ איז סיי ווי סיי גאָרנישט.

צו פערדינגען אַ כעלער,

פאַסענד אויף אַ געשעפט.

צו ערפאַהרען פעטריקאַוער 62, (ביים וועכטער). 787

שייטלען

פון פירמאַ האָאַר, פּאַריס.

קאַמיענאַ 5, 2־טן הויף

ביי בצלאל פּאַרושצקי.

Dr. med. A. SZMIRGELD

CEGIELNIANA 6.

גייסטיגע־און נערווען־קראַנקהייטען

שפּראַכשטערונגען, היילונג פון שוואַכזיניגקייט און שווער־ערציהבאַרע קינדער און כאַראַקטער אנאָמאַליען. נעמט אָן פון 5–7. 628

דער אטענטאט אויף שווארצבארד'ס אנ'עדות

פרץ שטיין איז נעוועזען א פאגראם-געליטענער. — 2 אונבעקאנטע גיבען אויף איהם עטליכע שאָסען, זאָגענדיג דערביי: אָט האָסטו, זשיד, שוואַרצבאַרד'ס פערטיידיגער.

שבת עלף אַ זייגער אין דערפריה זענען צוויי אונבעקאַנטע פ' רבייגעהענדיג אויף דער גאַס בעקערעל, נישט ווייט פון דעם קלויסטער סאַקרע קער אויפ'ן מאָנמארטר, צוגעגאַנגען צו דעם יודישען עמיגראַנט פרץ שטיין, וואָס איז געלעגען אויף דעם גראָז און גע-דרעמלט און אויסגעשאָסען אין איהם דריי מאָל. נעבען דעם יוד האָט זיך געשפּילט זיין אַכט יעהריג קינד דוד. דאָס יונגעלע דערצעהלט, אַז די אונבעקאַנטע האָבען פערדעקט מיט די הענד זייער פּנים און בשעת זיי האָבען געשאָסען אויף זיין פאָטער האָבען זיי אויסגעשריגען אויף רוסיש:

אָט האָסטו, זשיד, שוואַרצבאַרד'ס פערטיידיגער!

די אונבעקאַנטע זענען תיכף נאָך דעם פערשוואונדען. פרץ שטיין איז געבליבען ליגען פערוואונדעט אין דעם לינקען אָרעם. עס איז געקומען פּאָליציי און אַוועקגעפיהרט דעם פערוואונדעטען אין דעם שפּיטאָל לאַרי בואזיער. דאָס קינד האָט מען אַוועקגעפיהרט אין קאָמיסאַריאַט.

ווער איז פרץ שטיין?

וועגען דעם פערוואונדעטען פרץ שטיין טיילט מען אונז מיט, אַז ער האָט זיך געפונען די לעצטע חדשים אין דעם אַזיל אויף ריו דע סאָל 12. זיין פרוי איז געוואָרען דער'הרג'עט בשעת אַ פּאָגראָם אין דרום-רוסלאַנד. אַליין איז ער געוועזען שווער פערוואונדעט בעת די פּאָגראָמען, וואָס האָבען אַרויסגערופען ביי איהם אויף שטענדיג אַ שווערע פּסיכישע דעפּרעסיע. ער האָט עטליכע מאָל גערעדט וועגען דעם, אַז ער וויל אונבעדינגט אויפטרעטען אַלס עדות אין דעם פּראָצעס פון שלום שוואַרצבאַרד.

ווי מען מעלדעט פון אַ זיכערער קוועלע, האָט פרץ שטיין בעקומען אין דער לעצטער צייט עטליכע אַנאָנימע דראָהונג-בריף מיט סטראַשונקעס, אַז מען וועט איהם דער'הרג'ענען.

וואס דאס קינד דערצעהלט.

אַ מיטאַרבייטער פון „פ. ה." האָט אויסגעפרעגט דאָס קינד, צוערשט רוסיש און נאָכדעם יודיש. ווען מ'האָט מיט איהם אָנגעהויבען רעדען יודיש האָט זיך דאָס קינד צעוויינט און גע-זאָגט:

„איהר זייט יודען! ראַטעוועט מיך פון דאַנען. איך וויל אַהיים.

— וואו וואוינסטו?

— אין יודישען אַזיל אויף ריו דע סאָל. נעהמט מיך צו אַהין.

אינגיכען איז מען געקומען פון אזיל און צוגענומען דאָס קינד. דוד'ל איז אריינגעלאָפען אין ביוראָ פון אזיל און אָנגעהויבען דערצעהלען:

— היינט אינדערפריה, אַ זייגער 10, בין איך מיט'ן טאַטען געוועזען אויפ'ן פּלאַץ נישט ווייט פון דער שול, וואו איך לערן זיך, אויף ריו דע מאָן-סעני. דער פאָטער, וועלכער איז קראַנק און שוואַך, איז געלעגען אויפ'ן גראָז און געשלאָפען. איך האָב זיך געשפּילט מיט אַ גומי-באַל. פּלוצלינג האָבען זיך בע-וויזען צוויי מענשען אָנגעטאָן אין שוואַרצען, מיט שוואַרצע היט אויף די קעפּ. זיי האָבען געהאַט פערדעקטע פּנים'ער, איך געדענק נישט, צי מיט די הענד צי מיט מאַסקעס. זיי זענען צוגעגאַנגען צום טאַטען, וואָס איז געשלאָפען און געזאָגט אויף רוסיש: „אָט האָסטו זשיד, שוואַרצבאַרד'ס פערטיידיגער!" נאָכדעם האָבען זיי אויסגעשאָסען אין טאַטען און אַוועקגעלאָפען. איך האָב זיך זעהר שטאַרק דערשראָקען און אַוועקגעלאָפען רופען מענשען.

— וואו איז דיין מאַמע?

— די באַנדיטעס האָבען זי דער'הרג'עט נאָך אין רוסלאַנד.

— וואָס האָט איהר געטון אין רוסלאַנד און ווי אַזוי האָט איהר זיך אַרויסגעקליבען פון דאָרט? ווי אַזוי קומט איהר קיין פּאַריז? צי האָסטו נאָך ברי-דער, שוועסטער?

— מיר האָבען געלעבט אין ראָסטאָוו אויף פּעטראָווסקי גאַס. נאָך דער רע-וואָלוציע, ווען ס'האָט זיך אָנגעהויבען די פּאָגראָמען, האָט מען די מאַמע גע'הרג'עט, דעם טאַטען האָט מען שווער פערוואונדעט. מיר זענען געווען 4 קינדער: מיין עלטערער ברודער ראוב'קע, אַנ'עלטערע מיט אַ פּאָר יאָהר פון מיר שוועסטער איטאַ, איך (3 אַ האַלב יאָהר) און די יונגסטע שוועס-טער'ל עלקאַ. מיר האָבען זיך אַרויס-געקליבען פון רוסלאַנד אין געקומען קיין פּוילען. פון דאָרט זענען מיר אַוועקגעפאָהרען קיין אַרגענטינאַ. דער פאָטער איז געווען קראַנק און האָט קוים געקאָנט אַרבייטען. מיר האָבען געוואָלט אַוועקפאָהרען פון דאָרט קיין פּאַלעסטינאַ, אָבער מ'האָט אונז נישט געגעבען קיין וויזעס און מיר זענען גע-קומען אַהער. אין אַרגענטינא, אין בוע-נאָס איירעס, זענען אין אַנ'אַזיל גע-בליבען מיינע צוויי קליינע שוועסטער-לעך, ווייל מיר האָבען נישט געהאַט קיין געלד זיי מיט זיך צו נעהמען. איך, מיט ראוב'קען און דער טאַטע זענען געקומען אַהער קיין פּאַריז. דער עלטערער ברודער ראוב'קע איז אַ מע-כאַניקער. ער האָט געאַרבייט. מיר האָ-בען געוואוינט אין אַ האָטעל אין 4-טען אַראַנדיסמאַן. ראוב'קע איז שפּעטער נישט געוואָרען מיט אַמאָל רייך. מיר האָבען נישט געהאַט פון וואָס צו לע-בען און מיר זענען אַריבער וואוינען אין יודישען אַזיל. פּלוצלינג האָט היינט געטראָפען דער אומגליק.

שטיין איז געקומען צום ערשטען מאָל אין אַזיל ווינטער אומקעהרענדיג זיך פון בוענאָס-איירעס. נאָכדעם האָט ער אַ געוויסע צייט געלעבט אין אַ פּריוואַטען האָטעל און דעם 11-טען מאַי ווידער געקומען אין אזיל.

ער האָט נישט געהאַט קיינע בע-קאַנטע צווישען די עמיגראַנטען, וועל-כע בייטען זיך אגב זעהר אָפט אין אַזיל.

ער האָט געלייענט טעגליך אַ רוסישע צייטונג. זיין 8 יעהריגער קינד, וועל-כער איז געווען אַנ'עדות פון דעם אַטענטאַט אויף זיין פאָטער, לערנט זיך אין אַ שול.

וועגען אַטענטאַט האָט מודיע געווען אַ געוויסער ברוינשטיין, אַנ'עמיגראַנט, וועלכער איז געקומען צולויפען און דערצעהלט, אַז מען האָט „גע'הרג'עט אַ יודען". דער אָנגעשטעלטער פון אזיל קאַלינסקי האָט תיכף גענומען צוויי פּאָ-ליציי-אַגענטען און מען איז אַוועק צום אָרט, וואו דער פערוואונדעטער איז געלעגען. ער איז געקומען צו זיך, ווען מען האָט איהם גענומען אַריבערטראָגען אין טעקסי און געפרעגט ערשטענס, וואו איז זיין קינד, צווייטענס האָט ער געבעטען מ'זאָל איהם פיהרען אין אַ יודישען שפּיטאָל, אויב מעגליך אין ראָטשילדס שפּיטאָל. דאָס יונגעל איז באַלד געקומען צו לויפען און מ'האָט איהם צוגענומען אין פּאָליציי-קאָמי-סאַריאַט.

פון שפּיטאָל לאַריבואַזיער האָט מען מיטגעטיילט, אַז פרץ שטיי'ס צושטאַנד איז אַ צופרידענשטעלענדער.

פ. ה.

ארץ-ישראל-רעגירונג אפגעווארפען די פארשלא-גען צו פערלייכטערען דאס בעקומען די פאלעסטינער בירגערשאפט.

ירושלים. (י.ט.אַ.) די ארץ-ישראל-רעגירונג האָט אָפּגעוואָרפען די פאָר-שלאַגען פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ארץ-ישראל, וועלכע האָבען געהאַט דעם צוועק צו פערלייכטערען פאַר די ניי-אָנגעקומענע יודען צו בעקומען די בירגערשאַפט פון ארץ-ישראל.

דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו האָט געהאַלטען פאַר זיין חוב צו מאַכען דער ארץ-ישראל-רעגירונג די דערמאָנטע פאָרשלאַגען צוליב אַ בעריכט פון ועד-הלאומי, אַז די 3-חדשים-פּראַקטיק מכח בעקומען ארץ-ישראל-בירגערשאַפט האָט בעוויזען, אַז עס ווערען געמאַכט נוצלאָזע שוועריגקייטען, וועלכע מיזען אָפּגעשאַפט ווערען.

פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20
גאַסטשפּיל
פון וואַרשאַווער
מיניאַטור - טעאַטער

אזאזעל
היינט, דינסטאַג,
9 אַ זייגער אָוונט
צום לעצטען מאָל:
די גרויסע רעווי-
פאָרשטעל.
פון די שלאַגערס פון
ביידע פּראָגראַמען.

מאָרגען, מיטוואָך
די שלאַגער-פּרעמיערע
פּרעמיערע!
דאָס גרויסע פּראָגראַם
נומער 3
בילעטען פון 75 גר. ביז 5
זל. צו בעקומען אין קאַסע.

Dr. med. Rózaner
ספּעציאַל-אַרצט פאַר העמאָראָידאַלע און דארם-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג אָן קאָנסולטאַ-ציע-וואָגע.
9 דזיעלנאַ 9,
1-טער שטאָק. טעלעפאָן 28-98
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8.

אין וואלד פון לײדענשאפטען.

(ראָמאַן).

(298

ביי דער הינטערשטער וואַנד פון'ם קעלער, אויף א האלצען בענקעל איז געזעסען א פרוי.

אָנגעטאָן איז זי געווען אינגאַנצען אין ווייסען; די ווייכע, בלאָנדע לאָקען זענען איהר אַרונטערגעפאַלען אויף די פּלייצעס.

דער כלומרשטער גראַף באַטיאַני איז געשטאַנען ביי דער ענטקעגענדיגער וואַנד; ער האָט געהאַלטען זיינע הענד צוגע-דריקט צום האַרצען און שווער געאָטעמט.

פראַנק האָט זיך צו איהם א קעהר געטון און אָנגענומען איהם ביי א האַנד.

— וואָס האָט איהר זיך אָפּגעשטעלט? וואָס איז מיט אייך?

— האָט ער אויסגערופען — איך האָב דאָך אייך פריהער גע-זאָגט, אַז איהר וועט דערזעהן די פרוי, וואָס איהר האָט ליב! איך פערהאָף, איצט גלויבט איהר שוין מיר, אַז פאַר אייערע אויגען זעהט איהר לאָראַ פאָן-בערגען!

— יאָ, אמת! — האָט שטיל אַרויסגעשעפּטשעט דער כלומרשטער גראַף — דאָס איז לאָ א פאָן-בערגען!

ער האָט זיך אָנגענומען מיט כוח, און צוזאַמען מיט פראַנק'ן צוגעגאַנגען צו לאָראַ'ן.

די פרוי האָט זיך אויפגעשטעלט.

איהר פּנים האָט אויסגעדריקט אונגעהויערען טרויער. אין די אויגען האָבען געגלאַנצט טרעהרען. דערזעהענדיג דעם יודען און דעם אונבעקאַנטען האָט זי א ציטער געטון, און מיט א מידער שטים געזאָגט:

— ענדליך זענט איהר געקומען, הער פראַנק, כדי צו אומ-קעהרען מיר די פרייהייט! איהר וועט דאָך מיך שוין מעהר נישט לאָזען דאָ בלייבען אין דעם פינסטערען קעלער! איהר וועט אָנגעמען מיין פאָרשלאָג און אָפּפיהרען מיך צו מיין מאַן! אָ, ער וועט אייך דערפאַר קייזערליך בעלוינען! פערגעסט אָבער נישט, אַז אויב איהר וועט עס נישט טון, וועט איהר אַרויסרופען זיין נקמה, און איהר ווער זיך אין ערגיץ נישט קאָנען אויסבעהאַלטען פון איהר! וועה וועט אייך זיין, הער פראַנק, ווען לויכטער וועט זיך דערוויסען, אַז איהר האָט מיך בעלעדיגט! ס'וועט דאַן פאַר אייך נישט זיין קיין אָרט אויף דער וועלט, וואו איהר וועט זיך קענען פאַר זיין נקמה אויסבעהאַלטען! וואו איהר זאָלט נישט זיין — וועט ער אייך אויסגעפינען!

— איהר ווילט זיין פריי? — האָט פראַנק געענטפערט — אַיאָ איהר ווילט פריי ווערען? נו, וועט איהר עס באַלד זיין, תיכף-באַלד! פונדאַנען וועט איהר אַריבערפאָהרען אין אַ פּרעכטיגען פּאַלאַץ צו אייער ריכטיגען מאַן! איך וועל אייך צוריקקעהרען צו יענעם, וואָס האָט אויף אייך דאָס געזעצליכע רעכט! איך שווער אייך, אַז איך וועל אייך צוזאַמענפיהרען מיט אייער ריכטיגען מאַן!

לאָראַ האָט פריידיג אויסגעשריגען. זי איז געווען אַזוי איבערראַשט פון די דאָזיגע ווערטער, אַז זי האָט זיך געמוזט צוריק צוזעצען.

— הייסט עס, ס'איז אמת! — האָט זי אויסגערופען — גאָט האָט זיך אויף מיר מרחם געווען! ער האָט זיך צוגעהערט צו מיינע תפילות! איהר האָט רחמנות געקראָגען אויף מיר! איהר ווילט מיך ברענגען צו מיין מאַן, צו וועלכען איך געהער בלב ובנפש, און וועלכער בעקלאָגט מיך אוראי, ווי אַ געשטאָרבענע! איך זאָג אייך צו, ה' פראַנק, אַז לויכטער וועט אייך ווי-געהעריג בעדאַנקען! דאָס האָט איהר, מסתמא, מיטגעבראַכט מיט זיך אַ מענשען, וואָס וועט מיך אַרויסבעגלייטען פון דער שטאָט? איך בין גרייט צו געהן, וואו ער וועט מיך פיהרען! כ'האָב, אמת, אַ גאַנצען מעת לעת גאָרנישט געהאַט אין מויל, נאָר איך בין גרייט צו לאָזען זיך תיכף אין וועג, כדי וואָס שנעלער צו פאַלען אויפ'ן האַלז פון מיין טייערען מאַן!

זי האָט אָנגעהויבען צו פערפלעכטען איהרע צולאָזטע האָאר, גרייטענדיג זיך שוין אין וועג אריין.

דער כלומרשטער גראַף באַטיאַני האָט פון איהר אַנ'אויג נישט אַראָפּגעלאָזט און אַכטונג געגעבען אויף איהר יעדער בעוועגונג. צער און פיין האָבען געדריקט זיין ברוסט, נאָר ער איז געשטאַנען אונבעוועגליך אויף אַ געוויסען שטח פון לאָראַ'ן, כדי זי זאָל נישט קאָנען זעהן זיין פּנים.

די שיין פון דעם לאַמטערן אין די הענד פון דעם יודען איז געווען צו שוואַך, כדי צו בעלייכטען דאָס פּנים פון דעם פערשטעלטען אונבעקאַנטען.

אהרן פראַנק האָט אַ הם אייגערוימט אויפ'ן אויער:

— וואָס שטעהט איהר, הער גראַף באַטיאַני, אַזוי אונבעוועגליך? ערלעדיגט מיט מיר די גרין-פראַגע, און די שענסטע פרוי פון דער וועלט וועט ענדליך געהערען צו אייך!

ווי שטיל דער אַלטער יוד האָט אַרויסגערעדט דעם נאָמען פון דעם אָנגעקומענעם אונבעקאַנטען, האָט לאָראַ איהם דאָך דערהערט.

זי איז אויפגעשפרונגען. ווי אַ געביסענע פון אַ שלאַנג, און ציטערענדיג מיט'ן גאַנצען קערפּער, האָט זי אָפּגעשפרונגען צו דער וואַנט.

— וואָס פאַר אַ נאָמען האָט איהר דאָ אַרויסגעבראַכט, הער פראַנק? — האָט זי מיט צאָרן אויסגעשריען — איהר זאָלט נאָך אַמאָל דעם דאָזיגען נאָמען נישט אַרויסברענגען פון אייער מויל, נישט אין מיין אַנוועזענהייט, און נישט אין דער אַנוועזענהייט פון לויכטער'ן! איהר ווייסט דאָך גאַנץ גוט אַליין, ווי מיר האָבען און ווי עס עקעלט אונז פאַר דעם דאָזיגען נאָמען!

— און פונדעסטוועגען — האָט דער אַלטער פאַמעליך אַרויסגערעדט — און פונדעסטוועגען וועט איהר דאַרפען שלום מאַכען מיט דעם דאָזיגען נאָמען! אָט טאַקי דער גראַף באַטיאַני, אייער געזעצליכער מאַן, וועט אייך אַוועקפיהרען אין זיין פּרעכטיגען שלאָס, און אויב איהר וועט האָבען שכל, וועט איהר זיך אין זיינע אָרעמס בעמיהען צו פערגעסען לויכטער'ן, וועלכער איז דאָך סוף כל סוף נישט מעהר, ווי אַ פערהאַסטער גזלן און רויבער, און וואָס צו לעבען ווייטער מיט איהם איז אַ גרויסע סכנה! ווייס איצט, לאָראַ פאָן-בערגען, אַז דער דאָזיגער מאַנספּערשוין מיט דער געלער באָרד, איז נישט דע, פאַר וועלכען איהר נעהמט איהם אָן! ער האָט זיך נאָר אויף אַ צייט אַזוי פערקליידעט, און ווען ער וועט אַראָפּוואַרפען פון זיך די פאַלשע באָרד, וועט איהר אין איהם דערקענען דעם גראַף סאַנדאָר באַטיאַני, דעם קאָמענדאַנט פון פּראָג! ער איז, פערשטעהט איהר מיך, אַנ'אַדעליגער מאַן, אַ זעהר וויכטיגע פּערזענליכקייט, און ער האָט אייך אַזוי ליב, אַז ער גיט מיר פאַר אייך צוואַנציג טויזענד גילדען!

(פאָרטזעצונג קומט)

„נייער פאלקסבלאט״

לאדז. 20 יולי 1926

לאדז. 20 יולי 1926

תשעה באב

טרייסט אין חורבן.

אלץ בלאסער און בלאסער ווערט פון יאהר צו יאהר די דאזיגע דאטע, וואס ציילט די יאהרען פונ'ם נאציאנאלען חורבן —

דער נייגטער טאג אין אב!

צו-פיל נייע חורבנות האבען מיר דורכגעמאכט אינ'ם לאנגען גלות-וועג; צו-פיל רדיפות וגגישות אדורכגעקומען; אינ'ערגיץ נישט האבען מיר פאר דעם גאנצען משך פון יאהרטויזענדער זיך רעכט אפגערוהט! און יעדע נייע וואונד — דאס ווייסט דאך אמבעסטען דער לעבעדיגער ליידענדער קערפער פון יודישען פאלק — יעדער פרישע וואונד פארשאפט דאך שטארקערע שמערצען און פיין, און מאכט פערגעסען אין די אלטע עיק-וואונדען, וואס פערציהען זיך מיט דינע הייטלעך פון פערגעסענהייט...

עס געפונען זיך אפילו אזעלכע, וואס האלטען, אז אהן די פורעניות'ן, וואס לאזען אונז נישט אפ אויפ'ן שטח פון אונזער מערטירערישער געשיכטע, וואלט זיך דאס פאלק אין זיין גאנצער ספעציפישקייט און אייגענארטיגקייט נישט אויפגעהאלטען, געאייניגט אין נויט און לייד און אין פירוד הלבבות, און וואלט שוין געוויס צושפליטערט, צושטויבט און איינגעזויגען געווארען דורך די מעכטיגע קולטור און ציוויליזאציע השפעות פון די רעגירענדע פעלקער, פון די אומות העולם.

דער גרויסער היסטארישער חורבן אונזערער איז ווייט פון אונזער טרויעריגער געגענווארט מיט יאהר טויזענדער—

דער דאזיגער חורבן געפינט נאך א רעליגיעזען אפקלאנג אין דער תפלה, אין דעם תענית, און דער טראדיציע פון די, וואס קלאמערן זיך אין דעם חורבן, און ווארטען באמונה אויף נסים, אויף די טעג פון משיח'ן, אויף דער שעה פון דערלייזונג!

דער דאזיגער חורבן — דער טאטע פון אונזערע אלע שפעטערדיגע חורבנות, דער צושפרייטער פון יודען צווישען די פעלקער — דער דאזיגער גרויסער היסטארישער חורבן, דער צושמעטערער פון בית המקדש, פון דער געטליכער הייליגקייט אויף דער וועלט, האט געבוירען די שפעטערדיגע חורבנות, די קלענערע און גרעסערע, און די גאר גרויסע, וואס האבען איבערגעשטיגען זייער סיבה —

בנים גדלתי ורוממתי...

ווערט ממילא אלץ בלאסער און בלאסער פון יאהר צו יאהר די דאזיגע דאטע, וואס ציילט די יאהר-שטאפלען פון נאציאנאלער שפלות, פון פאלקס חורבן — דער תשעה-באב, און —

ס'איז גאר קיין ספק נישט, אז די געשטארקטע אין ליידען, די אדורכגעגאנגענע דורך פייער און וואסער, די געשמידטע דורך די גהינום-פלאמען פון דער נאהענטער פערגאנגענהייט און געגענווארט — עס איז קיין ספק נישט, אז אטא די, און נישט קיין אנדערע וועלען געפינען דעם אמת'ן וועג פאר דער דערלייזונג פון יוד און מענש!

מן.

יודען און יודישקייט אין רוסלאנד.

בריף פון מאסקווע *)

פון ראובן ברייגין.

טעגליך בעקום איך בעזוכער פון גאנץ פריה ביז שפעט אין דער נאכט, און טעגליך בעקום איך אומצעהליגע איינלאדונגען צו דער שפיץ פון דער יודישער אינטעליגענץ. נישט קוקענדיג אויף דעם דריקענדען צושטאנד, אויף די שווערע פערהעלטנישען איז די מדה פון הכנסת אורחים ביי די רוסישע יודען נישט ווייניגער געווארען, ווי אין די אמאליגע בעסערע צייטען.

איך האב זיך ערלויבט צו רעדען אין דעם בריף וועגען מיין אייגענער פערזאן, געגען מיין ווילען, ווייל דאס כאראקטעריזירט ווי הונגעריג און דורשטיג עס זענען די יודען אין רוסלאנד נאך ידיעות וועגען דעם, וואס עס טוט זיך אין דער גרויסער יודישער וועלט, פון וועלכער זיי זענען פולשטענדיג אפגעריסען, און וואס פאר א יום-טוב עס איז פאר זיי צו דריקען די האנד פון א ברודער, וואס איז נאהענט צו זיי מיט'ן גייסט און דער נשמה, און וואס זוכט אריינצודרינגען אין זייער לאגע, אין לעבען.

איך האב געפונען אין מאסקווע נאך אלטע פריינד, מיט וועלכע איך האב מיט לערך 40 יאהר צוריק געארבייט אלס די ערשטע ציוניסטען און קולטור טרעגער. זיי זענען שוין אלט און געבראכען, פערדריקט אין א ווינקעל אוגעשטעלט אן א זייט.

*) זעה „נ. פאלקסבלאט״ 165.

עס זענען אויך דא, אין מאסקווע, יונגערע געלערטע, פראפעסארען, בעגייסטערטע יודען, מיט יודישע אידעאלען. אויך די עלטערע פון זיי, וועלכע איך האב אמאל געקענט אלס אסימילאטארען און גאנץ ווייט פונ'ם יודענטום און פון אלע יודישע אינטערעסען, — אויך צווישען זיי האב איך געפונען בעלי תשובה, צוריקגעקערטע צום יודענטום, טראץ דעם וואס עס איז א סכנה פאר זיי.

אויפ'ן צווייטען טאג נאך מיין אנקומען אין מאסקווע, האט מיך בעזוכט דער עלטער וועלט-בעריהמטער געלערטער פראפעסאר לאזאר סאלאמאנאוויטש מינאר (דער זוהן פונ'ם געוועזענעם מאסקווער ראבינער מינאר) וועלכען גאנץ רוסלאנד האט נישט לאנג געפייערט זיין פופציג יעהריגען יובילעי אלס פראפעסאר פון נערווען- און גייסטיג-קראנקע.

אמאל האב איך געקענט דעם פראפעסאר מינאר אלס אנ'אסימילירטען יודען, וואס איז ווייט געשטאנען פון אלע יודישע אינטערעסען. ווי פערשטוינט בין איך געווארען, ווען מינאר (דער ברודער פונ'ם בעקאנטען רעוואלוציאנער מינאר) האט מיט מיר גערעדט ווי א ווארימער יוד, וואס איז שטארק פעראינטערעסירט מיט'ן אויפבוי פון ארץ ישראל, מיט דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים, מיט דער צוקונפט פון אונזער קולטור א. ד. גל.

איך האב אפגעגעבען דעם אלטען געלערטען, וואס זיין גייסט שפריצט נאך מיט יוגענדליכע פייער, א גרוס פון זיין זוהן דעם ארכיטעקט אין תל-אביב, וואס איז אזוי צופרידען און גליקליך פון זיין לעבען אין ארץ-ישראל. דער אלטער איז געווען גליקליך צו הערען א גרוס פון זיין זוהן, וואס איז ערצויגען געווארען אין אנ'עכט-רוסישער סביבה און אטמאספערע.

די איבערגעגעבענע דעם יודענטום די שפיץ פון דער יודישער אינטעליגענץ אין רוסלאנד, האבען פאר מיר גערעדט זעהר פעסימיסטיש, האפנונגסלאז, וועגען דער צוקונפט פונ'ם יודענטום אין רוסלאנד. די שולען רייסען פון אונז אוועק די יודישע יוגענד אינגאנצען. אלץ איז געריכטעט אום אויסצומעקען דאס יודענטום. אמת, אין די סינאגאגעס איז די יודישע רעליגיע נישט פערבאטען, און דער עלטערער עולם קומט טאקע דאווענען און אויך הערען א שיעור גמרא: עס איז אויך נישט פערבאטען צו לערנען מיט די קינדער העברעאיש אין די הייזער פון זייערע עלטערן. מיט 3 קינדער אויף איין מאל איז ערלויבט צו לערנען העברעאיש, אבער נישט מעהר. אבער די קינדער פון דעם נייעם רעזשים, ווי אויך די דערוואקסענע ארבייטער, זענען נישט נאר ווייט פון אונז, זיי זענען אונזערע געגנער און שונאים פונ'ם יודענטום. דער אסימילירונגס-פראצעס געהט גיך.

דאס אלטע יודענטום, דאס רעליגיעזע און דאס נאציאנאל-קולטורעלע, קרעכצט און זיפצט — און איז הילפלאז. אמת, איך האב וועגען דעם א גאנץ אנדער מיינונג, און איך זעה די זאכען פיל אפטימיסטישער, האפנונגס-פולער, אבער היינט האב איך געוואלט נאר איבערגעבען די מיינונג און די שטימונג פון אנדערע.

איך בין פיל צוזאמענגעקומען מיט דער יודישער יוגענד, מיט ארבייטער און שטודירענדע, און איך האב מיט זיי גערעדט אינטים, און כמעט אלע, אפילו די נישט קאמוניסטען, האבען אויסגעדריקט זייער צופרידענקייט מיט דער איצטיגער רעגירונג פון סאוויעט-רוסלאנד. נישט-קוקענדיג, לויט זייערע ווערטער, אויפ'ן אנטיסעמיטיזם, וואס ווערט די לעצטע צייט אין די העכערע אינטעליגענטערע ווי אין די ארבייטער-ספערען, אפילו אין די ריין-קאמוניסטישע, — נישט-קוקענדיג, אויף דעם, איז דאך איצט פאר'ן יודען אפען אלע טירען און אלע פלעצער, דעם יודען אטעמט זיך פרייער און ער איז פון קיין ספערע, סיי עקאנאמיש און סיי סאציאל און פאליטיש, נישט אויסגעשלאסען.

אמת, אין סאוועט-רוסלאנד איז נאך נישט אלץ גוט, נישט אלץ דערגרייכט ווי דער אידעאל איז, דאך ווערט בעסער און לייכטער פון טאג צו טאג. דאס לעבען ווערט ערטרעגליכער. ווען מען פערגלייכט דאס מיט 5, 6 יאהר, אדער אפילו מיט 2 יאהר צוריק, איז איצט דאס לעבען א גן-עדן. גרויסע פערספעקטיווען עפענען זיך אויך פאר די יודען אין רוסלאנד, וועלכע שפרייזען פאראווערטס מיט ריזענהאפטע שריט.

אמת, גאט איז ארונטערגעווארפען געווארען פון טראן; אמת, די ריכטונג איז אנ'אטעאיסטישע, א פערניכטענדע פאר אלע רעליגיעס. דאך דער פרינציפ פון גערעכטיגקייט, פון מענשליכקייט, פון פראגרעס זיגט אויף דער גאנצער ליניע. ווען האט די יודישע שפראך געהאט אין רוסלאנד אזוי פיל פרייהייט, אזוי פיל אנערקענונג מצד דער מלוכה ווי איצט? נאר אין רוסלאנד ווערט פולשטענדיג אנערקענט מצד דער מלוכה די עקזיסטענץ-בערעכטיגונג פון דער יודישער (נישט פון דער העברעאישער) קולטור. נאר אין רוסלאנד איז דורכגעפיהרט אין דער פראקטיק, אין דער ווירקליכקייט די זעלבסטבעשטימונג פון די פערשידענסטע, אפילו פון די קלענסטע נאציעס.

נאר אונטער דער רעגירונג פון סאוויעט-רוסלאנד איז דאס יודישע לעבען די פרייע בילדונג, די פרייע נאציאנאלע און מענשליכע ענטוויקלונג, פולשטענדיג געזיכערט, גאראנטירט.

אזוי רעדט א גרויסער טייל פון דער יודישער יוגענד אין מאסקווע.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47 tel. 26-02

אונטערלייבס קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ-קראנקהייטען בעשטראהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.

נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 1314

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוואכע קראנקהייטען. 1889

היילונג מיט קווארץ-לאמפע (האר-אויספאל). נעמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אוונט.

Dr. SOŁOWIEJCZYK ARKADJUSZ

קינדער-קראנקהייטען

אנדרושעיא 4, טעל. 29-85.

עמפפאנג-שעה'ן: און דערהיים פון 8—10 פריה און פון 5 ביז 6 א זייגער נאכמיטאג. און דער לעכט-יצע „דראוויע״ (נאוואמיעסקא 3) פון 10 ביז האלב 12 פריה און פון 3 - 5 נאכמ. 107

„מרדו בר יהודאי״...

(א ביסעל תשעה-באב געדאנקען).

דער ערב תשעה-באב איז פאר אונז חדר-יונגלעך געווען א שטיקעל יומא-דפגרא: די טעגליכע למודים האט מען נישט געלערנט, אין חדר איז געווען אומעטיג, דער רבי איז אומגעגאנגען עפעס אנגעבלאזען א ברוגז'ער, ווי א מענש, וואס איז מוכן לפורעניות... און האט חלילה וועלכער ס'איז יונגעל געוויזען א פרעהליכע מינע, פון לאכען איז דאך שוין אפגערעדט, איז דער רבי געווארען אש להבה און האט אונז גלייך אנגעהויבען מוסר זאגען:

— געדענקט, יונגאטשעס, וואס היינט איז — פלעגט ער אויסשרייען נישט ווי מיט זיין קול — היינט האט זיך אנגעהויבען צו שמירען אונזער לאנגע גלות-קייט פון אונזערע צרות און פיין, די קייט האט שוין לאנג געקאנט צוראצט ווערען פון די פייכטקייט פון אונזערע טרערען וואס מיר פערגיסען אויף איהר, אבער אונזערע שונאים פאסען אויף איהר אויף זיי לאזען איהר פערראסט ווערען. זיי האלטען איהר ווי א געלדען קייטעלע... וכל המצער עם הציבור — האט ער געענדיגט — ווער עס טרויערט מיט'ן כלל, זוכה ורואה בנחמת הציבור, דער דערלעבט צו זעהן דעם טרייסט פונ'ם כלל.

און געקומען זענען מיר ערב תשעה-באב אין חדר נישט לשם לערנען, נאר ס'איז געווען א מנהג ביי אונזער רבי'ן, אז ערב תשעה-באב פלעגט ער זיך ארומזעצען ארום טיש מיט אלע תלמידים און דערצעהלען מעשות און לעגענדעס מעניני-דיומא. אזעלכע זאכען וואס האבען א שייכות צו תשעה-באב; ער האט תמיד געהאט פיל צו דערצעהלען וועגען חורבן ירושלים און ווער עס זענען געווען די שולדיגע איז אלע צרות. ער איז בכלל געווען א מלא וגדוש מיט מדרשים און אנדערע אלטע ספרים פון וואנעט ער פלעגט שעפען פאר אונז די מעשיות.

אנהויבען פלעגט ער שטענדיג מיט איין און דעם זעלבען נוסח, נאר ער פלעגט אזוי קונציג זיך אויסדרעהען, אז עס פלעגט האבען א שייכות מיט'ן ביטערען מצב אין וועלכען יודען האבען זיך אין יענער צייט געפינען.

אזוי למשל געדענק איך, דאס איז געווען א יאהר פון יענע יאהרען, ווען יודען האבען אונטערן דרוק פון דער צארישער מלוכה, נישט איצט געדאכט, געהאט זעהר פיל אויסצושטעהן פון בלבולים און עלילת דמ'ן, די צו רי היהודים האבען געוואלט די יודען פשוט אין א לעפעל וואסער דערטרונקען, האט ער אנגעהויבען זיין ספור המעשה מיט א פערשטיקטען קול פון טרעהרען.

— אתרנגילא אתרנגילתא חרבו ירושלים א הוהן מיט א האהן, האבען חרוב געמאכט ירושלים; אשקא דרספק חרוב ביתר צוליב אנ'אקס פון א וואגען איז חרוב געווארען די שטאט ביתר.

אונזערע נאאיווע קינדער-אייגעלעך, האבען געקוקט אויפ'ן רבי'נס פנים מיט גרויס פערוואונדערונג, נישט פערשטעהענדיג וואס ער זאגט אונז, ווי קען דאס עפעס זיין, האבען מיר זיך געחדוש'ט, איבער א היהן און אנ'אקס פון א וואגען זאל מען — ווי דער רבי דערצעהלט — ברענגען א מסירה פאר'ן קייזער אז „מרדו בך יהודאי״? און אז צוליב דעם זאל אונטערגעהן א גאנצע אומה?

דער רבי, האט מיט'ן ארבעל זיך אפגעווישט דעם שווייס פון שטערען האט שווער אפגעעטעמט און האט אונז ווייטער גענומען דערצעהלען באריכות ווי אזוי דאס האט געקאנט געמאלט זיין:

— ס'איז א מאל געווען א מנהג ביי יודען, אז ווען עס פלעגט געבוירען ווערען א קינד, פלעגען די עלטערען פערפלאנצען א בוים און ווען עס פלעגט קומען די צייט פונ'ם קינדס חתונה, פלעגט מען דעם בוים אויסהאקען און מאכען פון איהם די חופה-שטענגלעך.

איז אמאל פערבייגעפאהרען א שררה פאר א יודיש-הויז און עס האט זיך ביי איהם אנ'אקס פון וואגען צובראכען, האט ער פערלאנגט פונ'ם יוד, אז ער זאל פאר איהם אויסהאקען אזא טראדיציאנעלען בוים אויף אנ'אקס פאר זיין וואגען, און אז דער יוד האט נישט געגעבען, איז ער געלאפען מסר'ן צום רוימישען קייזער און געזאגט „מרדו בך יהודאי״...

און נאך א מנהג איז געווען ביי יודען: ווען חתן-כלה זענען אונטער דער חופה געשטאנען פלעגט מען ענטקעגען זיי ארויסשטעלען א האהן מיט א הוהן אלס סימבאל פון פריה ורביה... איז אין יענער צייט איינמאל צוגעלאפען צו א יודישער חופה א רוימער און האט אויף צו להכעיס פונאנדערגעטריבען די צפורות, די מחותנים האבען איהם דערפאר אויסגעזידעלט, און א גוי איז דאך א גוי, איז ער געלאפען צום קייזער מיט'ן בעוואוסטען נוסח „מרדו בך יהודאי״...

עטליכע צעהנדליג יאהר זענען שוין פערביי זייט יענער צייט. וואס איך האב געהערט פונ'ם רבי'ן די אלטע לעגענדארישע געשיכטען ווי אזוי עס פלעגט געבוירען ווערען א „מרדו בך יהודאי״ און פון יענער צייט ביז היינט האבען מיר שוין א סך תשעה-באב'ס מיט א סך מרדו בך יהודאי'ס איבערגעלעבט, און א מקצת שבחם קאנען מיר זאגען די שונאי ישראל, אז זיי האבען קיין סך נישט פראגרעסירט מיט דער דאזיגער זייער ארבייט, זיי זענען שטיקלעך שלי, מזל'ניקעס אויף דעם געביט —

און הלמאי זאל איך זאגען, אז זיי, הגם זיי קאנען שטאלצירען מיט זייערע גוי'אישע הצלחה'ס הויבען זיי אבער אן מיט יודען ווערען זיי מגולגל אין יודישע הצלחה'ס, זיי רעדען און רעדען און בלייבען ביים רעדען און וועלען אויך בלייבען ביים רעדען. אט פונקט ווי ביי אונז יודען אליין, זאל דאס אונז לגנאי נישט זיין, אז מיר ווילען עפעס דורכפיהרען, רעדען מיר און מיר רעדען און גאנץ אפט בלייבען מיר ביים רעדען...

א. שלעזינגער.

נייער פאלקסבלאט
.20 יולי 1926.

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט
.20 יולי 1926.

20
דינסטאג
ט
אב תרפ"ו

יולי.
זון-אויפגאנג 4.10
זון-אונטערגאנג 6.57
לענג פון טאג 14.24

די געלד-פערשווענדונג אין מאגיסטראט.

פרטים וועגען קאסירער לעשניעווסקי, וועלכער האט פערשוועדעט 18,000 זלאטים.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אינ'ם נעכטיגען נומער, איז ענטדעקט געווארען, אז דער קאסירער פון לאדזער מאגיסטראט וואלענטי לעשניעווסקי (פיראמאוויטש-גאס 5) איז בעגאנגען מיט ברוּיכען אויף א סומע פון 18 000 זל. און נעלם געווארען.

איצט דערוויסען מיר זיך וועגען דעם נאך פאלגענדע פרטים.

שבת עייטא: האט זיך צו לעשניעווסקי'ן געווענדעט דער וויצע-פרעזידענט גראשקאווסקי און פערלאנגט, ער זאל וואס שנעלער איבערגעבען די קאסע דעם הויפט-קאסירער כוואלבינסקי.

לעשניעווסקי האט אבער געבעטען, מ'זאל דאס אפלעגען ביז מאנטאג, ווייל ער איילט זיך צום צוג, וועלכער געהט אפ שוין אין א האלבע שעה ארום.

וויצע-פרעז. גראשקאווסקי האט אבער קאטעגאריש ערקלערט, אז דאס קען נישט ווערען אפגעלעגט.

צו לעשניעווסקי'ן אין קאסע-צימער איז באלד אריין דער הויפט קאסירער כוואלבינסקי, כדי איבערצונעהמען די קאסע.

דאן האט לעשניעווסקי געבעטען איהם ערלויבען ארויסצוגעהען אויף 5 מינוט, וואס כוואלבינסקי האט איהם, פערשטעהט זיך, ערלויבט.

ס'זענען אבער אוועק 10 און 20 מינוט און א האלבע שעה — און לעשניעווסקי איז אלץ נישט צוריקגעקומען, האט כוואלבינסקי אלארמירט צום פרעז. גראשקאווסקי און אין דער אנוועזנהייט פון א רייה העכערע מאגיסטראט-בעאמטע האט זיך תיכף אנגעהויבען די קאנטראלע פון די קאסע.

ס'האט זיך באלד ארויסגעשטעלט, אז לעשניעווסקי האט מיט זיך מיטגענומען 18,000 זלאטיס און מ'ווייסט נישט וואו ער געפינט זיך איצט.

געגען לעשניעווסקי'ן איז פינאנץ-אמט געשיקט געווארען שטעק-בריף. די אויספארשונג איז אין פולען גאנג.

*

דאס פרעסע-ביורא פון מאגיסטראט טיילט מיט, אז לעשניעווסקי האט פערטרעטען דעם קאסירער פון פינאנץ-אמט ה' גויינערס.

אויסער די 18,210 זלאטיס וועלכע לעשניעווסקי האט מיט זיך מיטגענומען האט ער אויך מיטגענומען דעפאזיטען אויף א סומע פון 2,480 זלאטיס.

ער האט זיך געכאפט קויפען א אויטא...

אפכלאנגען פון די מיספרויכען פון באהן-קאסיר.

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט דער מאל-ווערזאציע פון קאסיר פון דער באהן-סטאציע אין כאינע, זשולקאווסקי, דער-וויסען מיר זיך פאלגענדע פרטים.

זשולקאווטקי, וועלכער איז געווען א דורכשניטליכער בעאמטער, האט זיך דאך „ארויפגעארבייט” צו דעם, אז ער האט געקויפט אנ'אייגענעם אויטא, מיט וועלכער ער האט פאראדירט אין דער שטאט. לעצטענס האט די באהן-מאכט געפאדערט פון זשולקאווסקי'ן, ער זאל צושטעלען א קאסע בעריכט, זשולקאווסקי זעהענדיג, אז ער וועט אריינפאלען האט פיקטיוו פערקויפט זיין אויטא א געוויסען לאנדס-בערגער'ן.

די טעג האט א בעאמטער פון כאינע זייענדיג אין לאדז, בעמערקט אין גאס זשולקאווסקי'ס אויטא. ער האט וועגען דעם געמאלדען אין דער פאליציי, וועלכער האט דעם אויטא קאנפיסקירט.

פערזאמלונגען פון קאלאניאל-הענדלער.

פון קאלאניאל-פעראיין אויף ציגעל-גאס 15.

אין יודישען קאלאניאל-קליינהענדלער-פעראיין צעגעלניאנא 15 איז פארגעקומען א גרויסע בעריכטס-פערזאמלונג.

ה' זילבערצוויג גיט אב א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער פערוואל-טונג פאר דער לעצטער צייט. נאכדעם ווי עס איז אדורכגעפיהרט געווארען א פולשטענדיגע רעארגאניזאציע, און דער פעראיין האט זיך געשטעלט אין פער-בינדונג מיט'ן צענטראל-ראט און די בעזונדערע מאסגעבענדע אינסטיטוציעס, וועלכע האבען צוגעזאגט די פולסטע אונטערשטיצונג דעם פעראיין, בכדי ער זאל האבען די געהעריגע פערטרעטער אין די פערשידענע קאמיטעטס, וועלכע זאלען פערטיידיגען די אינטערעסען פון די מיטגלידער. דערביי דערמאנט דער רעדנער די וויכטיגקייט פון אנ'איינהייטליכען קאלאניאל-פערבאנד, וועלכער מוז ארומנעהמען אלע קליינהענדלער פון דער בראנזשע.

דער פעראין-פארזיצער ה' שווידער רעדט וועגען די שוועריגקייטען, מיט וועלכע עס איז אויסגעקומען צו קעמ-פען די פערוואלטונג.

די ה"ה עדעליסט, ניעווינסקי א. א. טרעטען שארף ארויס געגען דער פאלי-טיק, וואס עס פרובען אריינברענגען געוויסע עלעמענטען אין דער קאלא-ניאל-בראנזשע.

ה' רעכטמאן מאכט בעקאנט די טער-זאמלעטע מיט די אויפגאבען פון גע-שאפענעם צענטראל-ראט, וועלכער רעפ-רעזענטירט 17 סוחר'שע פעראיינען און ארגאניזאציעס און האט דעריבער א דע-צידירענדען איינפלוס ביי דער פינאנץ-מאכט און אין די אנדערע רעגירונגס-אנשטאלטען.

ה' יאקוב אייזנער, וויצע-פרעזעס פון צענטראל-ראט, ווייזט אן אין וואס פאר א שווערע לאגע עס געפינט זיך ספעצי-יעל דער יודישער קליינהענדלער.

נאכדעם ווי עס זאגען זיך נאך ארויס א רייה רעדנער ווערען איינשטימיג אנ-גענומען רעזאלוציעס, וועלכע פאדערען אויף די פערוואלטונג אויסצוארבייטען די געהעריגע פאסטולאטען, וואס זאלען בעריקזיכטיגען די ספעציפישע בעדערפ-נישען. פון דער קאלאניאל בראנזשע, און אט די פאדערונגען זאלען ווערען גענומען אין אכט אין דעם מעמאריאל, וועלכער ווערט איצט אפגעגעבען דורך א דעלעגאציע פון צענטראל ראט אין פינאנץ און האנדעלס-מיניסטעריום; זיך בעמיהען ביי דער רעגירונג, אז די קאלאניאל געוועלבער זאלען מעגען אפען זיין זונטאג פון 8-10 פריה; די פערזאמעלטע דריקען אויס אנערקענונג די פערוואלטונג פאר די דורכגעפיהרטע רעארגאניזאציע פון פעראיין.

פון קאלאניאל-פעראיין אויף זאוואדזקא 5.

אונטער'ן פארזיץ פון ה' ערליך איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון דער קאלאניאל-סעקציע ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע, זאוואדסקא 5. ה' ערליך רעפערירט וועגען די צענניקעס און די פרייזען-וואקכאנאליע אין דער לעצטער צייט. ער ווייזט אן, אז די אנדערע פעראיינען זענען געגאנגען זעלבסטשטענדיג און האבען ארויסגע-שטעלט בילליגע פרייזען.

צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע פון 10 פערזאן די ה"ה: ערליך, נאטליב, פריידענרייך, בארג-שטיין, לעווין, קעמפינסקי, טעפער, ראזענצווייג ה. און ראזענצווייג, וועל-כע זאל איינקויפען צוקער אין דער ערשטער קוועלע ד. ה. אין ווארשא און פערקויפען די מיטגלידער צום קאסטען פרייז.

ס'איז אויך אנגענומען א פראטעסט-רעזאלוציע געגען די הורטאווניקעס.

גלייכצייטיג איז אנגענומען געווארען א בעשלוס אויפצופאדערען אלע קאלא-ניאל-קליינהענדלער זאלען פערלאנגען רעכנונגען מיט די ריכטיגע פרייזען.

אכטונג!
איר האלופים!
איז טעגליך צו בעקומען דעם
„נייעם פאלקסבלאט”
ביי ה' משה ראזענבלאט.

טעאטער „סקאלא” 18 ציגעל-גאס 18.
דיר.: ס. קופערמאן.
לעצטע 3 גאסטשפילען
פון אונזער בעליבטען גאסט אויס אמעריקא
יוליוס אדלער
היינט דינסטאג, האלב 9 אווענד צו פאפולערע פרייזען
די טראגעדיע פון קארל גוטסקאוו אין 5 אקטען
„אוריאל אקאסטא”
מיט יוליוס אדלער אין דער טיטול-ראלע.
ס'נעהמען אנטייל: משה ליפמאן, שושנה קרעלמאן, האמבורגער, אייזענבערג, פארעדמאן, מאניעלא, יעדוואב, פאסטאר, נירענבערג, לורנער און אנדערע.
ספעציעלע דעקאראציעס צו דעם שטיק, געמאלען פון קונסטמאלער סיקארא.
בילעטען צו בעקומען אין דער קאסע פון טעאטער „סקאלא”.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אווענד צו קליניק-פרייזען. צל!!
31 גדאנסקא 31.

לאדזער סוחרים

אויף דער קאנפערענץ אין פינאנץ מיניסטעריום.

היינט קומט פאר אין פינאנץ-מיניס-טעריום א קאנפערענץ מיט די פערטרע-טער פון די יודישע סוחרים פון גאנץ פוילען.

אויף דער קאנפערענץ וועלען בע-האנדעלט ווערען א רייה פאסטולאטען פון די יודישע סוחרים.

פון לאדז פאהרען צו דער קאנפע-רענץ פערטרעטער פון די סוחרים-פעראיינען: פון פיעטריקאווער 10 — די ה"ה פרעהליך, אייזנער און דירעק-טאר באריך, פון פיעטריקאווער 73 די ה"ה ד"ר יוזעף זאקס, ה' לעווענשטיין און דירעקטאר היימאן און פון פאלוד-ניאווא 15 — דאזאר ב. רוס.

די אלע פעראיינען האבען צוגעשטעלט צו דער קאנפערענץ ברייטע מעמאריא-לען וועגען דער סוחרישער לאגע און פאדערונגען.

תשעה-באב אין לאדז.

— נעכטען פון פארנאכט אן האט זיך געלאזט בעמערקען אין שטאדט, אז ס'איז תשעה-באב.

יודען זענען געגאנגען אין די שוה-לען און בתי-מדרשים צו קינות.

יודישע רעסטאראנען זענען נעכטען אין אווענד געווען געשלאסען.

קראנקען-קאסע.

פראטעסט געגען העכערען שפי-טאל-אפצאהל. — שטיצע פאר קראנקע ארבייטסלאזע.

די פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע האט איבערגעשיקט צו דער וואיעוואודזטווא א פראטעסט געגען העכערען די שפיטאל-אפצאהלען מיט 50 פראצענט.

די קראנקען-קאסע ווייזט אן אין איהר פראטעסט, אז דער סאניארען-קאנווענט פון שטאדט-ראט, העכערנ-דיג די שפיטאל-אפצאהלען, האט זיך נישט גערעכענט דערמיט, וואס דאס וועט זיך אפשלאגען אויף דער אונ-פערמעגליכער בעפעלקערונג פון לאדז. די קראנקען-קאסע וועט צוליב דעם זיין געצוואונגען צו בעגרעניצען דאס איבערשיקען פון קראנקע אין די פרי-וואטע שפיטאלען.

* * *

(א) די פערוואלטונג פון ארבייטס-לאזען-פאנד האט זיך געווענדעט צו דער קראנקען-קאסע מיט דער בקשה איינצופיהרען פערלייכטערונגען ביים אפנעהמען די געלד-אונטערשטיצונגען דורך קראנקע ארבייטסלאזע. די פער-וואלטונג לעגט פאר צו ערלויבען אפ צונעהמען די אונטערשטיצונגען דורך בעפולמעכטיגטע, וועלכע וועלען פאר-שטעלען אנ'אפיציעלע צייגניש וועגען דער קרענק פון דעם ארבייטסלאזען.

100,000

זלאטים אויף עפענטליכע ארבייטען.

(א) נעכטען זענען צוריקגעקומען פון ווארשא די פארשטעהער פון אלע 3 ארבייטער-פעראיינען, וועלכע האבען אינטערווענירט אין ארבייטס-מיניסטער-יום בנוגע דאס צוריקשטעלען קרעדיטען אויף עפענטליכע ארבייטען אין לאדז. דער מיניסטער האט צוגעזאגט אויף יו-לי צו בעשטימען אויף דעם ציל 100 טויזענד זלאטעס. די סומע זאל אויף די ווייטערדיגע חדשים פערגרעסערט ווערען.

שטיצע

פאר ארבייטסלאזע.

(ס) די פערוואלטונג פון פאנד פאר ארבייטסלאזע האט ערהאלטען א בריף פון דער דירעקציע, אז פון 1. יולי אן איז נעהעכערט געווארען די אונטער-שטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע מיט 12 פראצענט, דערביי קאן אבער נישט די אונטערשטיצונג זיין גרעסער, ווי 5 זלאטעס.

האנדווערקער

זענען נישט מחויב צו פיהרען האנדעלס-ביכער.

(א) דער העכסטער אדמיניסטראציע-טריבונאל האט ארויסגעטראגען אנ'אור-טייל, אז האנדווערקער זענען נישט מחויב צו פיהרען האנדעלס-ביכער. אלס דאקומענט צו בעשטימען פאר א הונד-ווערקער-שטייערען דארף גענוגען זיינע פריוואטע נאטיצען.

3 יאהר טורמע

פאר פיל-חייבעריי.

(ס) דאס קרייז-געריכט אין פיעטרי-קאוו האט בעטראכט דעם פראצעס גע-געגען א געוויסען מיעטשיסלאוו באגינסקי פון טשענסטאכאוו, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האט חתונה-געהאט מיט עטליכע ווייבער און זיי אנגעטאן געברענטע צרות.

דאס געריכט האט באגינסקי'ן פער-משפט אויף 3 יאהר טורמע.

דאלאר

נעכטיגער קורס אין לאדז.

נעכטען פון דער פריה אן האט זיך דער דאלאר-קורס געוואקעלט צווישען 9.19-9.22.

ס'האט געהערשט א שטילשטאנד איז און נישט געמאכט געווארען קיין שום טראנזאקציעס.

ביז אווענד איז דער קורס געווען אהן ענדערונג ביי 9.19, 9.22.

„באנק פאלסקי” האט געצאהלט 9.13.

„אוריאל אקאסטא”

ווערט היינט געשפילט דורך יוליוס אדלער'ן.

היינט ווערט אין „סקאלא”-טעאטער אויפגעפיהרט די בעריהמטע דראמע „אוריאל אקאסטא” מיט יוליוס אדלער אין דער טיטול-ראלע.

„אוריאל אקאסטא” געהער צו אד-לער'ס שענסטע רעפערטואר-ראלען און ער איז טאקע דער ערשטער, וועלכער האט אויפגעפיהרט „אקאסטא'ן” אויף דער יודישער ביהנע.

„אזאזעל”

היינט — די לעצטע רעווי-פארשטעלונג.

אין „אזאזעל” געהט היינט צום לעצ-טען מאל דאס גרויסע רעווי-פראגראם פון די שלאגער-נומערן פוןביידע פראגראמען.

און — עס קומט באלד די לאנג-ער-ווארטעטע פרעמיערע פונ'ם גרויסען דריטען פראגראם.

מעלדונגען.

פון דער געזעלשאפט „ארט”.

אויף די קורסען פאר שלאסעריי, מע-כאנישע וועבעריי און טריקאטאר-שטיקע-ריי זענען פערהאן פרייע ערטער. פער-שרייבען קאן מען זיך אין „ארט”, פלאק-וואלנאשטשי 4 אין די ביורא-שעהן.

א שפענדע.

ביים ערלעדיגען א סכסוך צווישען די ה"ה סוכעוואלסקי און שווייצער איז געשפענדעט געווארען 5 זל. פאר „לינת אורחים” דאס געלד איז אפצונעהמען ביי ה לעווקאוויטש פושעיאור 36.

עדעלסבערג.

אז א ייד האט א ווייב א פרינצעסין...

א פערפלאנטערטער פראצעס אין ווינער געריכט.

די ווינער געריכטען שוויצען שוין פםליכע יאהר איבער א פערפלאנטער-טער הייראטס-געשיכטע און קענען זיך בעבען קיין עצה נישט געבען.

דער העלד פון דער דאזיגער געשיכ-טע איז איינער פון אח'נו בני ישראל, און שולדיג איז אין דעם פלאנטער, ווי אין עהנליכע פאלען, די וועלט-קריג.

אטא קאהן, א ווינער יודישער סאל-דאט, איז געקומען אין רוסישען קריגס-געפאנגענשאפט און האט געלעבט זינט דעם יאהר 1916 אין מאסקווער געגענט.

דארט האט איהם דער צופאל צוגע-שיקט א רוסישע פרינצעסין, וועלכע האט זיך גערופען מיט דעם אויסגעטראכטען נאמען מאריע יאשקע. זענען זיך די 2 לייט געפעלען געווארען און עס איז צווישען זיי פארגעקומען א פערהעלט-ניש. שפעטער האט זיך דאס פארעל מישב געווען, אז ס'איז טאקע גלייכער חתונה צו האבען. אטא קאהן האט גע-האט א פשוט'ען און געזונדען חשבון. אלס קריגס-געפאנגענער יודישער סאל-דאט ליגט ער ניין איילען אין דר'ערד דא-ענען — אלס מאן פון א רוסישער פרינצעסין וועט ער זיך קענען פריי בעוועגען. און די פרינצעסין האט זיך פשוט געשעמט צו לעבען מיט א קריגס געפאנגענעם אויף פרייער ליבע.

אין א געוויסען טאג פון אקטאבער 1918 זענען זיך צונויפגעקומען ביים פוואנגעלישען גלח אין מאסקווע דער יודישער קריגסגעפאנגענער אטא קאהן און די פראטעסטאנטישע פרינצעסין און האבען דארט חתונה געהאט. פון דער מינוט אן איז קאהן געווארען א בעווייב-טער און די ליטווישע פרינצעסין איז געווארען די פרוי פון קאהן.

דער זיווג האט אבער נישט אויסגעהאלטען אפילו די שבעת ימי המשתה. שוין דעם פינפטען טאג נאך דער חתונה איז זיך דאס פאר-פאלק צעגאנגען, נישט וויסענ-דיג מעהר איינער פון אנדערען.

אטא קאהן איז שליסליך צוריקגעקו-מען קיין ווין. דא האט ער אין יאהר 1920 חתונה געהאט מיט א קריסטליך מיידעל בארבארא, וועלכע האט זיך צו-ליב איהם מגיר געווען. אין א יאהר ארום איז קאהן, צו מזל, א פאטער גע-ווארען.

דאס געריכט, וואס איז געוואויער געווארען פון קאהנ'ס ערשטער הייראט, האט זיך איצט גענומען נאכקלערען, צי איז דאס נייגעבוירען קינד פון ה' קאהן און זיין ווייבעל בארבארע א געזעליך קינד, צי נישט. עס איז וועגען דעם פאל פארגעקומען א מחלוקת הפוסקים צווישען די פערשידענע ווינער געריכ-טען. בעת איין געריכט האט די רוסי-שע הייראט בעטראכט פאר בטל, האט דאס צווייטע געריכט גע'פסק'ענט פער-קעהרט, און דער דריטער, דער העכ-סטער געריכטס-הויף, האט צונישט גע-מאכט די אורטיילען פון ביידע געריכ-טען און צוריקגעשיקט דעם פאל אויפ'ס ניי צו דער ערשטער געריכטליכער אינ-סטאנץ.

בשעת די ווינער געריכטען האבען ס'זאל געשעהן מיט דעם נייגעבוירע-נעם קינד, האט דערווייל די פרוי באר-בארא בעשענקט איהר מאן קאהן מיט צוויי פרישע קינדער. סאי ווי סאי וואַרט זיך שוין דאס געריכט דעם קאפ און שוין קיין חילוק נישט צי איין קינד, צי דריי. די פרוי בארבארא איז אבער ווייזט אויס, גארנישט טשיקאווע געוועז וואס דאס געריכט וועט ענטשייד'ען וועגען איהרע קינדער און וועגען דער גע-זעצליכקייט פון איהר הייראט, און נישט אפווארטענדיג דעם געריכטליכען פסק איז זי דערווייל געשטאָרבען.

געבליבען א בעל-מטופל מיט דריי קליינע קינדער-יתומים, האט זיך אטא קאהן נישט געקאנט איצט אנידערזעצען און ווארטען ביז דאס געריכט וועט זיך ענדליך אויסרעכטען מיט דער ענטשיי-דונג. צי זענען די קינדער געזעצליכע צי נישט, צי יועלען זיי לויט'ן געזעץ האבען א פאטער צי נישט — א מאמע מוזען זיי האבען. האט זיך געפונען א יודישע פרוי, הערמינא, וועלכע האט זיך ענטשלאסען צו ווערען א מאמע צו ז ײנע קינדער. און ער האט מיט איהר חתונה געהאט. דאס מאל שוין נישט געזעצליך, נאר בלויז כדת משה וישראל.

קאהן האט מיט זיין דריטער הייראט נישט געהאט קיין מקח טעות. הערמינא איז א וואויל יודיש ווייבעל. זי האלט איהם בכבוד און ניאנטשעט געטריי זיי-נע דריי ארימע יתומ'לעך, גאר נישט ווי א שטיפמאמע, נאר ווי אן אייגענע מו-טער. איז קאהן גליקליך מיט הערמינען און ער האט לעבען איהר אינגאנצען פערגעסען זיין ערשטע רוסישע פרוי און פערגעסט ציביסלעך אויך שוין די פערשטארבענע בארבארא.

צו זיין אומגליק האט דאס געריכט נישט פערגעסען. ביי דער נייער פער-האנדלונג האט דאס געריכט גע'פסק'ענט אז קאהנ'ס ערשטע הייראט מיט דער רוסישער פרינצעסין איז לויט דעם גע-זעץ דוקא א ריכטיגע און די צווייטע געריכטליכע אינסטאנץ האט דעם דאזי-גען אורטייל בעשטעטיגט.

נאך דעם אורטייל האט דאס געריכט גענומען געהן ווייטער און ערקלערען קאהנ'ס צווייטע און דריטע הייראט אלס נישט גילטיג, ווייל די ערשטע הייראט איז נישט אויפגעבונדען געווארען גע-זעצליך.

אין דעם אומגליק האט אטא קאהן א שטיקעל גליק. דאס גליק בעשטעהט אין דעם, וואס ער האט קרובים אדוואָ-קאטען און אט די אדוואקאטען נעמען זיך פאר'ן געריכט אן די קרייוורעס פון זיין צווייטער, פערשטארבענער פרוי און פון דער דריטער, איצטיגער פרוי. זיי ווייזען אן אויף די פערפלאנטערטע פאמיליע פערהעלטעניסען און אז סוואלט געווען דער גרעסטער אומרעכט אוועק-צורויבען ביי די דריי א משולדיגע קינ-דער זייער געזעצליכען פאטער און זיי-ער שטיפמאמע די פאקטישע מוטער. דערביי איז נישט בעוואוסט צי די רו-סישע פרינצעסין לעבט נאך איבערהויפט ווייל זינט זי איז אין אנפאנג ערשינען פאר'ן געריכט אלס עדות, איז זי ווי אין וואסער אריין און מען האט די פאר יאהר וועגען איהר גארנישט געהערט מעהר.

ווי מען קען שוין היינט זעהן, וועט זיך בנוגע דער צווייטער הייראט גאר נישט לאזען טון, מחמת די ערשטע פרוי האט זיכער געלעבט ווען די צווייטע הי' אט איז געשלאסען געווא'ען. דאס געזעץ איז הארט און ערקלערט די צוויי-טע הייראט אומבעדינגט פאר אונגילטיג און די קינדער פאר אונגעזעצליכע. בנוגע דער דריטער הייראט איז אבער נאך דא א שטיקעל האפנונג: דאס גע-ריכט מוז נעמליך פעסטשטעלען צי האט די רוסישע פרינצעסין געלעבט ווען די דריטע הייראט איז געווען. דאס וועט אבער נישט אזוי לייכט און נישט אזוי גיך געשעהן. דערווייל איז די דריטע הייראט ווענינסטענס נישט אונגילטיג, אין דעם דאזיגען פלאנטער איז דאס כאטש א שטיקעל נחמה.

א ליבעס-ערקלערונג לויט'ן נוסח „רעניניזם".

אין דעם מאסקווער קאמוניסטישען זשורנאל „קראסנאיא נאוו" איז פארהאן אן'אבטיילונג „פון שטעט און דערפער", וואו עס ווערען פערצייכענט פערשי-דענע פאסירונגען און דאקומענטען, וואס שילדערן דעם „נייעם לעבענס-שטיי-גער אין סאוועט-רוסלאנד". אין צווייטען נ מער פאר דעם יאהר געפינט זיך דער פאלגענדער ליבעס-בריף, וואס א יונגער קאמוניסט האט געשריבען צו זיין גע-ליבטע.

„ליבע טייערע נאסטיא, אייער בריף האב איך ערהאלטען און איך האב זיך פאלשטענדיג איבערגעצייגט אין דעם, אז איך ליב אייך ווי די סאוועטען-מאכט. ווי מיין העל-רויטע פאהן פון „קאמסא-מאל" (קאמוניסטישע יוגענד-פארטיי) און אונזער הייראט וועט האבען פונקט א א וועלט בעדייטונג, ווי די אלוועלטליכע סאציאלע רעוואלוציע, נאך וועלכער מיר דורשטען אזוי מיט'ן גאנצען ציטער פון אונזערע נשמות. קיין בורזשואזיע אין דער וועלט וועט נישט אפשטעלען אונזער ליבע און זייער גאנצע פיינד-שאפט נעגען דעם, אז מיר ביידע זאָ-לען זיך דערנעהנטערן, וועט צושמע-טערט ווערען ביי דעם ערשטען פער-זוך. דער פונדאמענט, אויף וועלכען עס איז געבויט אונזער ליבע, איז אונזער קאמוניסטישע סאלידאריטעט צו דעם מיטעלען פויערטום, פון וועלכען איהר אליין שטאמט אפ. אזוי האט געזאגט דער מעכטיגער מארקס און אזוי האט אונז פערזאגט איליאיטש, וולאדימיר לע-ניך, אז מיר זאלען זיך ליב האבען פרא-לעטאריש און מיר ביידע וועלען טאקע פעראייניגען זיך דורך א קאמוניסטישע חתונה, לויט לענינס געבאט. איך בע-גריס אייך איצט מיט דעם, וואס איך בין בעשטימט געווארען אלס פעראנטווארט-ליכער סעקרעטאר און דער פאליטישער אנפיהרער פון דער קאמוניסטישער הויפט-„צעלע", פון דעם קעמפענדען אוואנגארד פון דער וועלט-רעוואלוציע און איצט וועל איך שריט ביי שריט פיהרען ערפאלגרייך דעם ענטשיידענעם קאמף געגען דער בורזשואזיע פון דער גאנצער וועלט. איצט בין איך שוין-ליך פערנומען מיט'ן דורכפיהרען איך לעבען אונזער ליבע ביז דעם ענדליכען ציל. איצט דארפען מיר זיך דורכרעדען וואס שנעלער פערזענליך וועגען אונזער ליבע. מיט אונגעדולד ווארט איך אויף אייער ענטפער. מיט אומגעדולד ווארט איך, ווען איהר וועט בעשטימען דעם פלאץ און די צייט פאר אונז צו בעגעגענען זיך פאר א געשלאסענער בע-ראטונג פון אונזערע אידעען. „שטעה אויף די פערפלוכטער ארבייטס-מאן" ! מיט „קאמסאמאלישען" גרוס, דער פער-אנטווארטליכער סעקרעטאר פון דער „יאטשייקע" (צעלע) פון אלרוסישען קא-מוניסטישען יוגענד-פעראיין נ. ד. ב.

יידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע אנפראגען, וואס ווערען צוגעשיקט נאר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן.**
> יורידישע אפטיילונג
> פון „נייעם פאלקסבלאט"
>
> בעם דורכשנייען אן'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן פון דער ראטע פון טאג, וואן די אנפראגע ווערט אריינגע-געבען. אויף אנפראגען אהן קופאן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.
>
> **גילטיג דעם 20-טען יולי 1926.**

1706. א פאבאראוויץ פון 1906.

אויב איהר פאהרט צוריק אין אייער שטעטעל און רעכענט שוין מעהר נישט צו קומען קיין לאדז, דארפט איהר זיך ווענדען אין רעגירונגס-קאמיסאריאט מיט א מאטיווירטע בקשה, אז מען זאל אייך ער-לויבען זיך צושטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע אין אייער שטעטעל.

1707. י. פינקעלשטיין.

אויב איהר פיהרט נישט קיין שום אונטערנעהמונג און אייער דירה איז געגאנגען אין יוני 1914—75 רובל, דארפט איהר צאהלען פאר יעדען קווארטעל אין משך פון לויפענדען יאהר צו 43 פראצ. פון גרונד דירה-געלד, וואס בע-טרעפט צו 21 זל. 50 גר., פאר אויס-געבען 6 פראצ, אדער צו 3 זל. פאר א קווארטעל.

1708. יצחק צו צוקערניק.

עס איז נישט פארהאן קיין שום פאר-שריפט. וואס פערבאט אויסציהענגען רעקלאמעס, שילדען אויך אין דער יודי-שער שפראך, אויב דערביי זענען אפ-געהיטען געווארען פאלגענדע כללים: דער פוילישער טעקסט מוז פערנעהמען די רעכטע זייט. דער יודישער טעקסט טאר זיך נישט אונטערשיידען פון פוי-לישען סיי לויט זיין אינהאלט און לויט זיין אויסערליכען אויסזעהן.

1709. א פעראינטערעסירטער לעזער פון קאנסטאנטינער גאס.

מיר האלטען זיך אויך ביי דער זעל-בער מיינונג, אז אויב אין דעם צימער וואו איהר פיהרט א ווערק-שטאט, וואוינט איהר אויך גלייכצייטיג קאן דער לאקאל נישט פעררעכענט ווערען לויט דער קא-טעגאריע בע, נור א, און דעריבער דארף די נאוועלע צום דעקרעט פון לאקאטארען-שוץ וועגען אפשטעלען די לויפענדע הוספות אין משך פון יאהר. אין אזא פאל אונבעדינג חל זיין.

אזוי ארום דארפט איהר פאר'ן לויפענדען קווארטעל — פון 1-טען יולי ביז'ן 1. אקט. נישט צאהלען 60 פראצ. נור 43 פראצ. פון גרונד דירה-געלד. אמת, נישט אלע געריכטען אינטערפע-טירען אין דעם גייסט די דערמאנטע נאוועלע. פונדעסטוועגען זענען אין דער לעצטער צייט ארויסגעטראגען געווא-רען א גאנצע רייה אורטיילען, לויט וועלכע אזעלכע סכסוכים זענען ערלע-דיגט געווא'ען לטובת די לאקאטארען. ווי ס'זאל נישט זיין, ראטען מיר אייך דערווייל פונקטליך צושיקען דעם הויז-ווירט דירה-געלד, אויסגערעכענט לויט דעם פראצענט-פוס, וואס איז פארגע-זעהן אין פונקט א, ד. ה. צו 43 פראצ. פלוס 6 פראצ. פאר די אויסגאבען. מילא אויב דער הויז-ווירט וועט געגען אייך פערפיהרען א פראצעס און דאס געריכט וועט ענטשיידען, אז איהר דארפט בע-צאהלען לויט דער קאטעגאריע בע, וועט איהר אין משך פון 7 טעג צו צאה-לען די דיפערענץ, אלץ א ינס צי איהר אפעלירט, אדער נעהמט אן דעם אור-טייל.

1710. שלמה איינשינדלער באלוטער-מ.

פאר דער וואוינונג דארפט איהר צאה-לען, אויב דאס גרונד דירה-געלד בע-טרעפט 200 רובל יעהרליך. פאר'ן 4. קוו. 1925 — 55 זל. 86 גר.; פאר'ן 1. קוו. 1926 — 63 זל. 84 גר.; פאר'ן 2. קוו. — 71 זל. 82 גר.; פאר די הויז-אויסגאבען פאר די ערשטע 2 קוו. 6 פראצ., אדער צו 7 זל. 92 גר.; פאר'ן 3. קוו. — לויט חשבונות. פאר'ן געוועלב ביי 200 רובל, גר. דירה געלד און 3. קאטעג. פאטענט, פאר'ן 4. קוו. פ. י. — 64 זל. 16 גר.; פאר'ן 1. קוו. — 78 זל. 14 גר.; 2. קוו. — 85 זל. 12 גר.; פאר אויסגאבען — לויט חשבונות.

רעדאקציאנס-קאלעגיום:
מ. בראדערזאהן, ל. בראנש
ח. י. ברוסטאווסקי, ב. ווינער
פעראנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן.
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט", פראדוצ'ר קאאפעראטיוו מיט פאי האפטונג.

זאל גאנץ לאדז וויסען, אז דאס
מעבעל-געשעפט
פון פלאטאוויטש און רעכט
145 פעטריקאווער 145 אין הויף
האט זיך פערגרעסערט און בעזיצט אויף לאגער א גר. אויסוואל פון שלאף-צימער, עס-צימער, ביורא-איינריכטונג קיכע-מעבעל, ווי אויך ענצעל-געגענשטענדע אלעס פון איינענע אויסארבייטונג
בעמערקונג: מיר קויפען אויך גענוצטע מעבעל און צאהלען די העכסטע פרייזען. 387
פאר באר! אויף וועקסעל!

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!
אין סאמער יאר זאלסטו קומען צו לויפען אין ביורא פעטריקאווער 18, וואו ס ווערט ערלעדיגט אלערליי ביטעם לויט'ן אוסטאוו, קלאווערס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואַ-לאניעס. רעקורסען-וועגען קאנצעסיעס אין קאמיסאריאט-רושאנדו, ביטעס צו אלע פאַ-ליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, סטאטו-טען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דעראוזיזיעס, קאַרטע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. 503
שנעל, רעעל און ביליג!

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-רענטגענישער קאבינעט
זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַכאווסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7^1/_2$–$6^1/_2$
ד"ר רושאנער	הויט-און געשלעכט קר.	11–10 2–1
ד"ר גאלדשטיין-פאַראַק	אויגען-קראנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאן	נערוועו קראנקהייטען	7-8 1-12
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פאפיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 1-$11^1/_2$
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-$5^1/_2$ 1-11
ד"ר סטופעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פרוסאק	צאהן-ארצט	10–2
נ. ראזעס	צאהן-ארצט	7–4

צאהן-פונדהיילונג, בעלייכטונגען, קראנען, פאסטען, א או, ה. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטו-נגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שמאטלער.
אנמעלדונגען נעמען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכם.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
חיזוק אין דער שטאט.

ווילכטיג פאר לעטניקעס!

בעפאר איהר נעהט קויפען, איבערצייגט אייך, — דאס נאר אין דער פאבריק

ש. שווארצאווסקי

פּאלנאצנא 24 טעל. 31-85

בעקומט איהר שטענדיג אויף לאגער אין גרויסען אויסוואהל:

פאטענטירטע פעלד-בעטען פון דער בעוואוסטער מארקע „Palma-Patent" מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר,

מעטאל-בעטען, לע שאלעס, האמאקעס, קינדער-בענקלעך, קינדער-שפאציר-וואגענס צו 60 זל.

פעלד-בעטען מיט ווענטלעך צו 18 זל.

אלעס צו קאנקורענץ-פרייזען!

קאנצעסיאנירט דורך דער עלעקטראוניע.

ווער סוויל האבען א ליכטיג לעבען!

זאל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

ב. ראטביין

קאנסטאנטינער 3

וועלכע פיהרט אויס אלע ארט עלעקטרישע אנלאגען ליכט און קראפט. גרויסער אויסוואהל פון עלעקטרישע ארטיקלען. צו ערמעסיגטע פרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך!

רענטגען (פאר קומענדע קראנקע)

„SALUS"

פון ראקטוירים ספעציאליסטען אין ערצטליך רענטגענישער קאבינעט

גלובנא 41 טעל. 46-65.

איז טעטיג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אבענד. זונטאג — פון 9 פריה ביז 2 נאכמ.

ד"ר ז. ראקאווסקי	אוירען האלז און נאז-קראנקהייטען	פון 1 - 12
ד"ר לאנדקאה	אינערליכע קראנקהייטען	פון 1 - 2 און פון 5 - 7
ד"ר דינענזאהן	קינדער-קראנקהייטען	פון 11-12 און 4.30-6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראנקהייטען	פון 1-2 און פון 6.30-7.30
„ שמערלאווסקי	פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע	2.30 - 3.30, 5.30 - 6.30 זונטאג פון 12-1
„ זילבערשטראם	הויט, וענערישע און געשלעכטס-קראנקה	פון 11.30-1 און 7-8
ד"ר גאלדבערג	אויגען קראנקהייטען	פון 10 30-12.30
ד"ר גאלדרינג	אינערליכע קראנקהייטען	פון 11-12 און פון 3-5
צאהן-ארצט פרוי לאנדקאף, סט. נעלבערג	צאהן-און מויל קראנקהייטען	9.30-12 און פון 4-7; 12-2 און פון 7-8

אפאטרונקעס, אפעראציעס, איינשפריצונגען, פאקען-שטעלען. אלעריי אנאליזע, (ווי אורין, פלעגמע, בלוט א.ז.וו.) דורכלייכטונגען און רענטגען א יפנאהמען. קורס פאר שטאמלער. גענעזונגס-הילף בעראטונגען פאר כוסערס. קינסליכע ציין, קראנאנעס, גאלדענע ברוקען, פלאטען א. אז. וו.

ספעציעלע קורסען פאר שטאמלער

חיזיטען אין שטאדט.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקה

9 קאנסטאנטינאווסקא 9

טעלעפאן 27-81

ספעציעלער קורס פאר שטאמלער.

פארעלשטונדען פון 12—2 און פון 5-7. 175

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע. זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאכמ

Dr. med.

WOLF EYCHNER

Zgierska 38, tel. 34-72

ספעצ. פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען.

נעמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.

פון 12 ביז 1 מיטאג אין דער לעטשניצע אויף נייערם מארק, פעטריקאווער 294.

M. Chodźko Południowa

514

פרישט אויף און היילט די פיס,

בעזייטיגט תיכף די וועהטאגען און אָדטשיסקעס.

דאס איינציגע אידעאלע קאסמעטישע מיטעל איז אין אויסלאנד זעהר פערשפרייט, בעזייטיגט ראדיקאל די אממייסטענס פערעלטערטע **אדטשיסקעס, אלע ארט פעדרא טינג פון דער הויט און געשווילעכץ.**

עס גענוגט צו נעהמען איין זאלץ-באד „SANITAS" און דאס געשטילעכץ און די אדטשיסקעס פערשווינדען מיטאמאל. דאס אינאנגענעהמע היצען פון די פיס פערשווינדעט, כראנישע און פייגליכע וועהטאגען הערען תיכף אויף. דאס אמעריקאנער קאסמעטישע זאלץ צו די פיס „Sanitas" מיידעט אויס דאס אבריייבען און דאס שוויצען פון די פיס און בעזייטיגט דעם אונאנגענעהמען ריח פון שוויים. דאס אמעריקאנער קאסמעטישע זאלץ צו די פיס „Sanitas" איז א פרעפאראט צוזאמענגעשטעלט לויט אלע היגיענישע פאדערונגען, וועלכע ענטהאלטען נישט קיין שום שעדליכע סובסטאנצען. בעדער מיט אמעריקאנער זאלץ „Sanitas" שטארקען די מוסקולען און די אדערן פון די פיס, מאכענדיג זיי פאר פעהיג צו די ווייטסטע מארשען אהן רעקזיכט אויף ענגע שיך. א פעקל אמעריקאנער זאלץ צו די פיס „Sanitas" קאסט 2 זלאטעס.

צו בעקומען אין אפטייקען און סקלאד-אפטעקעס.

בעמערקונג: היטעט זיך פאר אהנוועדטיגע נאכמאכונגען יעדעס פעקל זאלץ צו די פיס „Sanitas" איז פערזעהען מיט א פאבריקס-מארקע „Lew".

פערטרעטער פאר פוילען:

JÓZEF GROSSMAN

598 Warszawa, Chmielna 49.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, ניי מאשינען, גארדעראבען א. ז. וו. צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (דזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטש 29 ניי מיר איז שטענדיג פארשיד. גינסטיגע מעבעל צו גוטען צושטאנד צו פערקויפען

1374

פאר 30 זל.

קען יעדער האבען עלעקטריש-בעלייכטונג אויסגעפיהרט דורך דער פירמע

ש. פ. שמארעוויטש

8 פאלודניאווא 8

מיט בעשטעטיגונג פון דער עלעקטראוניע

ווילכטיג פאר הויזבעזיצער!

איהר שפארט 80 פראצענט שטראם.

489 אויסקונפט ווערט ערטיילט

Dr. med. Braun

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ ליכט (האר אויספאל).

23 פאלודניאווא 23

— — טעלעפאן 26 40. — —

נעהמט אן פון 9 ביז 10 און פון 6 ביז 8 אווענד.

Dr. med. H. BERGSON

אקושער-גינעקאלאג

האט זיך איבערגעצויגען אויף

וואלנעליצא 16 טעל. 10-26

נעמט אן פון האלב 6 ביז האלב 7 אווענד. 117

פערלוירען געגאנגען 3 וועקסלען:

1) אויף דער סומע פון 700 זל. אויסשטעלער נעבר. רייזן אין פויזען (אלטער מארק 90) אין בלאנקא, צאהלבאר דעם 29/9 ד. י.; 2) אויף דער סומע פון 100 זל. אויסשטעלער פירמא א. לומפע אין פויזען (סטארי נומ' 55); 3) אויף דער סומע פון 200 זל. אויסשטעלער פירמע מ. קאליישיק, גנעזען (רינעק נומ' 3), ארדרע מ. זשוראק, גנעזען, פאדגורנא נומ' 7), צווייטע זשירא נ. י. קאנטאראוויטש ניסט, אין פויזען (זוראנעצקא 92), אייגענטימער ד. פרענקעל.

דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצושיקען די וועקסלען קיין ווארשא, שליזקא 35, וואוינונג 3, ס. יאפע.

780

א גרויסער אויסוואהל

שירם

— פון —

און שטעקענס

מיט 25 פראצ. ביליגער, ווי איבעראל!

צו בעקומען אין ווערקשטאט פון

ס. פינענבוים,

19 נארוטאוויטש 19.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי רעפאראטורען, ווי אויך איבערציהען.

324

געדענקט די אדרעס: נארוטאוויטש (דזיעלנא) 19.

---

28 נאר 28 נאר 28

פערקויפט נישט אייער

מעבעל,

דיוואנעס, פעלצען, אנצינער, ניי-מאשינען א.ז.וו., בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאנג-עקזיסטירענדע פירמע

ח. ראזניק, בענעדיקטא 28

נאר אין צאהלט די העכסטע פרייזען!

בעמ.: ביי מיר אויף לאגער שטענדיג פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד, פרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראל!

28 נאר 28 נאר 28

אנאנסען-פרייז: …

אבאנאמענטס-פרייז: …

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i B. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.